VI Lenin

Rysslands kommunistiska partis (bolsjevikerna) 8:e kongress den 18-23 mars 1919

Innehåll

1. Centralkommitténs verksamhetsberättelse den 18 mars 1
2. Rapport om partiprogrammet den 19 mars 10
3. Rapport om arbetet på landsbygden den 23 mars..... 21
4. Resolution om förhållandet till medelbönderna 30

1. Centralkommitténs verksamhetsberättelse den 18 mars

(Stormande, långvariga applåder; rop: ”Leve Iljitj!”, ”Leve kamrat Lenin!”)

Kamrater, låt mig börja med centralkommitténs politiska verksamhetsberättelse. Att framlägga rapporten om centralkommitténs politiska verksamhet efter den senaste kongressen innebär egentligen att lämna en rapport om hela vår revolution. Och jag tror att alla håller med mig om att det inte bara är omöjligt för en person att fullgöra en sådan uppgift på så kort tid, utan också att det överhuvudtaget inte är för en enda person att klara av en sådan uppgift. Jag har därför beslutat mig för att inskränka mig enbart till sådana punkter, som enligt min åsikt är särskilt viktiga inte bara i historien om vad vårt parti haft att uträtta under denna period, utan också med tanke på de nuvarande uppgifterna. Jag måste Säga att i en tid som denna finner jag det omöjligt att enbart ägna mig åt historien utan att tänka på nutiden och framtiden.

För att börja med utrikespolitiken är det självfallet att våra relationer till den tyska imperialismen och Brestfreden intar den främsta platsen här. Och jag tycker att det är värt att tala om denna fråga, ty den har inte bara historisk betydelse. Jag tycker, att sovjetmaktens förslag till de allierade makterna eller, rättare sagt, vår regerings samtycke till det välkända förslaget om en konferens på Princeöarna – jag tycker att förslaget och vårt svar i viss mån, och i tämligen väsentlig mån, återspeglar det förhållande till imperialismen som vi upprättade under Brestfreden. Det är därför jag tror att det är nödvändigt att beröra denna historia eftersom händelserna nu utvecklar sig snabbt.

När frågan om Brestfreden avgjordes, befann sig uppbyggandet av sovjetsystemet och även av partiet i sitt första stadium. Ni vet, att vårt parti då fortfarande överhuvudtaget hade alltför ringa erfarenhet för att ens ungefärligen fastställa hur snabbt vi skulle färdas på den väg vi valt. De kaotiska förhållanden vilka, såsom ni känner till, vi ofrånkomligen hade fått överta från det förgångna gjorde det den gången alltjämt utomordentligt svårt att överblicka händelserna och få en exakt bild av vad som försiggick. Dessutom gjorde den extrema isoleringen från Västeuropa och alla övriga länder att vi inte fick något objektivt material för att bedöma hur snabbt den proletära revolutionen i väst kunde utvecklas och i vilka former det kunde ske. Denna komplicerade situation gjorde att frågan om Brestfreden framkallade åtskilliga meningsskiljaktigheter inom vårt parti.

Men händelserna har visat att denna nödtvungna reträtt för den tyska imperialismen, som dolde sig bakom den utomordentligt tyranniska och kränkande rövarfreden, var den enda riktiga med tanke på den unga socialistiska republikens hållning till världsimperialismen (den ena hälften av världsimperialismen). Den gången hade vi, som helt nyligen hade störtat godsägarna och bourgeoisin i Ryssland, absolut inget annat val än att retirera för världs-imperialismens krafter. De som ur revolutionär synvinkel fördömde denna reträtt intog i själva verket en i grunden oriktig och omarxistisk ståndpunkt. De hade glömt under vilka

förhållanden, efter vilken lång och svår utveckling under kerenskijperioden och till vilket pris av ofantligt förberedelsearbete i sovjeterna, vi hade nått fram till att det efter de svåra nederlagen i juli, efter kornilovrevolten, bland det arbetande folkets väldiga massor äntligen i oktober hade mognat fram en fullständig beslutsamhet och beredvillighet att störta bourgeoisin och en härför nödvändig materiell organiserande kraft. Det är klart, att det den gången inte kunde vara tal om något dylikt i internationell måttstock. Med tanke på detta stod uppgiften i kampen mot världsimperialismen så här: att fortsätta arbetet på att skapa upplösning inom världsimperialismen och på att upplysa och sammansluta arbetarklassen, vilken hade börjat komma i rörelse överallt men dittills inte blivit helt bestämd i sina aktioner.

Den politik vi tog beträffande Brestfreden var därför den enda rätta, fastän denna politik den gången naturligtvis skärpte en hel rad småborgerliga elements fiendskap mot oss, element som långtifrån under alla förhållanden och långtifrån i alla länder är, kan bli och nödvändigtvis måste vara motståndare till socialismen. Här gav historien oss en läxa, som vi noggrant måste lära oss, ty det är ställt utom tvivel att vi kommer att få tillämpa den vid flera tillfällen. Denna läxa är att det proletära partiets hållning till de småborgerliga demokratiska partierna, till de element, skikt, grupper och klasser, som är särskilt starka och talrika i Ryssland och som finns i alla länder, är ett utomordentligt komplicerat och svårt problem. De småborgerliga elementen vacklar mellan det gamla och det nya samhället. De kan inte vara motorn i vare sig det gamla eller det nya samhället. Samtidigt är de inte bundna till det gamla samhället i samma utsträckning som godsägarna och bourgeoisin. Patriotism är en känsla, som är förknippad just med småägarnas ekonomiska levnadsförhållanden. Bourgeoisin är mer internationell än småägarna. Vi fick att göra med detta under Brestfredens period, då sovjetmakten satte proletariatets världsomspännande diktatur och världsrevolutionen högre än alla nationella offer, hur tunga de än var. Detta tvingade oss in i en mycket hård och skoningslös konfrontation med de småborgerliga elementen. Samtidigt slöt sig en hel rad sådana element, som senare började vackla, samman med bourgeoisin och godsägarna mot oss.

Den av flera kamrater här resta frågan om vår hållning till de småborgerliga partierna har i betydande grad berörts i vårt program och kommer i själva verket att beröras vid debatten om varje punkt på dagordningen. Under vår revolution har denna fråga upphört att vara abstrakt och allmän och har blivit konkret. Under Brestfredens tid var det vår uppgift som internationalister att till varje pris hjälpa de proletära elementen att stärkas och sammansluta sig. Detta drev då de småborgerliga partierna bort från oss. Som vi vet började de småborgerliga elementen åter att vackla efter den tyska revolutionen. Dessa händelser öppnade ögonen på många, som då den proletära revolutionen mognade hade bedömt situationen från den gamla patriotismens synvinkel och hade gjort det inte bara osocialistiskt utan också oriktigt överhuvudtaget. I samband med den svåra livsmedelssituationen och det mot ententen alltjämt pågående kriget upplever vi åter en våg av vacklan bland de småborgerliga demokraterna. Vi har varit tvungna att räkna med denna vacklan också tidigare, men nu måste vi alla lära en oerhört viktig läxa, nämligen att situationer aldrig upprepar sig i samma form. Den nya situationen är mer komplicerad. Den kan riktigt beaktas, och vår politik kan bli riktig, om vi väpnar oss med Brestfredens erfarenheter. Då vi samtyckte till förslaget om en konferens på Princeöarna, så visste vi att vi höll på att samtycka till en utomordentligt hård fred. Men å andra sidan vet vi nu också mer om hur den revolutionära proletära vågen stiger i Västeuropa, hur oro där övergår i medvetet missnöje och hur detta leder till att en världsomspännande proletär rådsrörelse organiseras. Medan vi den gången trevade oss fram och gissade på när revolutionen i Europa kunde bryta ut – på grundval av våra teoretiska åsikter antog vi att denna revolution måste bryta ut –, så har vi idag en hel rad fakta, som visar att revolutionen mognar i andra länder, att denna rörelse har börjat. Det är därför vi beträffande Västeuropa,

beträffande ententeländerna, är eller blir tvungna att upprepa mycket av det vi gjorde under Brestfreden. Efter erfarenheterna från Brest blir det mycket lättare att göra detta. När vår centralkommitté diskuterade frågan om att delta i en konferens tillsammans med de vita på Princeöarna – vilket i själva verket innebar att de vita skulle annektera allt de vita ockuperat –, så väckte denna fråga om vapenstillestånd inte en enda protest bland proletariatet, och detta var också partiets inställning. I varje fall hörde jag inte något missnöje eller någon protest från något enda håll. Orsaken var att vår läxa i internationell politik hade burit frukt.

Vad de småborgerliga elementen beträffar, så har partiets uppgift här ännu inte blivit definitivt löst. I en hel rad frågor, i grund och botten i alla frågor på dagordningen, har vi under det gångna året skapat en grund för en riktig lösning på denna uppgift, särskilt i förhållande till medelbonden. Teoretiskt har vi kommit överens om att medelbonden inte är vår fiende, att an fordrar en särskild inställning till sig, att situationen här kommer att ändra sig beroende på talrika ovidkommande omständigheter i revolutionen, bl a i samband med lösningen på frågan ”för eller emot patriotism”. För oss är detta sekundära eller rentav tertiära frågor, men småbourgeoisin förblindas helt av dem. Men å andra sidan vacklar alla dessa element i kampen och blir absolut ryggradslösa. De vet inte vad de vill och är oförmögna att hävda sin ställning. Här krävs av oss en utomordentligt smidig, en utomordentligt försiktig taktik, ty man måste ibland ge med den ena handen och ta med den andra. Det är inte vi som är skyldiga till detta utan de småborgerliga elementen, som inte kan bestämma sig. Vi ser nu detta i praktiken, och redan idag läser vi i tidningarna vad de tyska oavhängiga, vilka har så starka krafter som Kautsky och Hilferding, börjat eftersträva. Ni vet, att de ville ta in rådssystemet i författningen för en tysk demokratisk republik, dvs lagligt gifta ihop en ”konstituerande församling” med proletariatets diktatur. För oss är detta ett sådant hån mot sunda förnuftet i vår revolution, i den tyska revolutionen, i den ungerska revolutionen, i den frammognande polska revolutionen, att vi bara kan uttrycka vår förvåning. Det måste sägas, att sådana vacklande element finns i de mest avancerade länderna. Bildade, utvecklade, intelligenta element, även i ett så avancerat kapitalistiskt land som Tyskland, är ibland hundra gånger virrigare och mer hysteriska än vår efterblivna småbourgeoisi. Detta är en läxa för Ryssland beträffande förhållandet till de småborgerliga partierna och medelbönderna. Vår uppgift kommer länge att vara invecklad och dualistisk. Dessa partier kommer länge att oundvikligen ta ett steg framåt och två tillbaka, därför att deras ekonomiska ställning tvingar dem till detta, därför att deras accepterande av socialismen inte alls beror på en absolut övertygelse om att det borgerliga systemet är värdelöst. Vi kan inte förvänta oss att de skall vara lojala mot socialismen, Det vore löjligt att räkna med en socialistisk övertygelse hos dem. De kommer att stödja socialismen först då de blir övertygade om att det inte finns någon annan väg, då bourgeoisin är definitivt besegrad och krossad.

Jag har inte möjlighet att ge en systematisk sammanfattning av det gångna årets erfarenheter, jag har kastat en blick på det förgångna enbart med tanke på vad som fordras för vår politik i morgon eller i övermorgon. Den viktigaste lärdomen är att vi måste vara utomordentligt försiktiga i vårt förhållande till medelbonden och småbourgeoisin. Erfarenheterna av det förgångna kräver detta, detta har vi upplevt genom Brestfreden. Det krävs av oss att vi ofta ändrar vår beteendelinje, vilket kan förefalla underligt och obegripligt för en ytlig iakttagare. ”Hur kan det komma sig”, säger han, ”i går gav ni löften åt småbourgeoisin, men i dag tillkännager Dzerzjinskij, att vänstersocialist-revolutionärerna och mensjevikerna skall ställas mot väggen. Vilken självmotsägelse!” Ja, det är ett motsatsförhållande. Men de småborgerliga demokraternas eget uppförande är motsägelsefullt: de vet inte var de skall sitta, de försöker sätta sig mellan två stolar, de hoppar från den ena till den andra och ramlar än åt höger, än åt vänster. Vi har ändrat vår taktik mot dem och varje gång de vänder sig till oss säger vi åt dem att vara välkomna. Vi har inte den minsta avsikt att expropriera medelbönderna; vi vill inte

alls använda våld mot de småborgerliga demokraterna. Vi säger till dem: ”Ni är egentligen inte fiende till oss. Vår fiende är bourgeoisin. Men om ni uppträder tillsammans med den, så blir vi nödsakade att tillämpa den proletära diktaturens åtgärder också mot er.”

Jag skall nu övergå till frågan om det interna uppbyggnadsarbetet, kort uppehålla mig vid de huvuddrag som är utmärkande för våra politiska erfarenheter och sammanfatta centralkommitténs verksamhet under denna tid. Denna politiska verksamhet av centralkommittén har dagligen kommit till uttryck i oerhört viktiga frågor. Om vi inte hade arbetat tillsammans så bra och så harmoniskt, vilket jag redan sagt er, så skulle vi inte kunnat handla som vi gjort, skulle vi inte ha kunnat lösa kampuppgifterna. Beträffande frågan om Röda armén, som nu framkallar så mycket diskussion och som är upptagen som särskilt punkt på kongressens dagordning, har vi tagit en massa enskilda små beslut, som framlagts av vårt partis centralkommitté, och de har genomförts via folkkommissariernas råd och allryska centrala exekutivkommittén. Ännu fler enskilda viktiga uppdrag har utförts av respektive folkkommissarie, men alla har systematiskt och konsekvent hållit en gemensam linje.

Frågan om att bygga upp en röd armé var alldeles ny, den hade aldrig ställts tidigare, inte ens teoretiskt. Marx sade en gång, att det var pariskommunardernas förtjänst, att de hade genomfört beslut, som inte hade hämtats ur några förutfattade doktriner utan dikterats av faktisk nödvändighet. Marx’ uttalande om kommunarderna var i viss mån ironiskt, därför att två strömningar – blanquister och proudhonister – var dominerande i kommunen och båda blev tvungna att handla emot sin doktrin. Men vi har handlat som marxismen lärt oss. Samtidigt har centralkommitténs politiska verksamhet i varje konkret fall helt bestämts av vad som varit absolut nödvändigt. Vi var ofta tvungna att treva oss fram. Detta faktum kommer att starkt understrykas av varje historiker, som blir i stånd att teckna en helhetsbild av vad partiets centralkommitté och sovjetmakten utfört under detta år. Detta faktum blir ännu mer iögonfallande, då vi försöker omfatta det upplevda i en enda överblick. Men detta avskräckte oss inte alls ens den 10 oktober 1917, då frågan om att ta makten avgjordes. Vi tvivlade inte på att vi skulle bli tvungna att experimentera, att göra erfarenheter, såsom kamrat Trotskij uttryckte saken. Vi grep oss an med en uppgift, som ingen i världen ännu hade försökt utföra i så stor skala.

Detsamma gäller också Röda armén. När kriget led mot sitt slut började en upplösning inom armén och många trodde först att detta var en rent rysk företeelse. Men vi ser, att den ryska revolutionen faktiskt var en generalrepetition eller en av repetitionerna för den proletära världsrevolutionen. När vi diskuterade Brestfördraget, när frågan om fred restes i början av januari 1918, visste vi ännu inte när och i vilka andra länder denna upplösning inom arméerna skulle sätta in. Vi gick från experiment till experiment, vi försökte skapa en frivillig armé, vi kände oss för, trevade oss fram och prövade på vilket sätt uppgiften kunde lösas i den förhandenvarande situationen. Och uppgiftens natur var klar. Om den socialistiska republiken inte försvarades med vapen i hand kunde vi inte existera. En härskande klass ger aldrig upp sin makt till en förtryckt klass. Men den sistnämnda måste bevisa i handling, att den inte bara är i stånd att störta utsugarna utan också att organisera sig för självförsvar, att satsa allt på detta. Vi har alltid sagt, att det finns olika slags krig. Vi fördömde det imperialistiska kriget, men förkastade inte krig i allmänhet. De som sökt beskylla oss för militarism har rört ihop saker och ting. Och när jag läste rapporten om de gulas konferens i Bern och såg att Kautsky där sagt, att bolsjevikerna inte hade infört socialism utan militarism, så smålog jag och ryckte på axlarna. Som om det någonsin förekommit en stor revolution i historien utan att den var förknippad med krig! Naturligtvis inte! Vi lever inte bara i en stat, utan också i ett system av stater, och det är otänkbart att sovjetrepubliken skall kunna leva vid sidan av de imperialistiska staterna under någon längre tid. Sist och slutligen måste antingen det ena eller det andra segra. Men innan detta slut inträder är det oundvikligt med en rad av de mest

förfärliga sammandrabbningar mellan sovjetrepubliken och de borgerliga staterna. Om den härskande klassen, proletariatet, vill behålla makten, måste den därför bevisa sin förmåga att göra detta genom sin militära organisation. Hur skulle en klass, som hittills tjänat som kanonmat åt befälhavare ur den härskande imperialistiska klassen, kunna få fram egna befälhavare? Hur skulle den kunna lösa uppgiften att förena de förtrycktas entusiasm, nya revolutionära skapande med den samlade borgerliga vetenskapens och militarismens teknik i deras värsta former, varförutan den inte kommer att kunna bemästra modern teknik och moderna krigföringsmetoder?

Här ställdes vi inför en uppgift som ett års erfarenheter nu sammanfattat åt oss. När vi tog in frågan om specialisterna i vårt partis revolutionära program, sammanfattade vi vårt partis praktiska erfarenheter beträffande en av de största frågorna. Socialismens tidigare lärare, som förutsåg väldigt mycket i den kommande socialistiska revolutionen och som angav väldigt många av dess drag, uttalade sig, såvitt jag minns, inte om denna fråga. Den existerade inte för dem, därför att den uppkom först då vi grep oss an med att bygga upp en röd armé. Det betydde att av en förtryckt klass, som hade gjorts till kanonmat, bygga upp en armé, fylld av entusiasm, och att förmå denna armé att använda det mest våldsbetonade och frånstötande i det som vi fått i arv från kapitalismen.

Detta motsatsförhållande, som vi stod inför i frågan om Röda armén, förekommer också på alla andra områden av vårt uppbyggnadsarbete. Ta den fråga vi sysslat mest med: övergången från arbetarkontroll till arbetarförvaltning av industrin. Efter folkkommissarierådets och de lokala sovjetmyndigheternas förordningar och beslut – de bidrog alla till våra politiska erfarenheter på detta område – återstod för centralkommittén egentligen endast att göra en sammanfattning. I en sådan fråga kunde den knappast vara vägledande i detta ords egentliga bemärkelse. Man behöver bara minnas hur fumliga, omogna och oplanerade våra första förordningar och beslut om arbetarkontroll över industrin var. Vi trodde att detta lätt skulle låta sig göras. Praktiken visade, att det var nödvändigt att bygga, men vi gav inte alls något svar på frågan hur det skulle byggas. Varje nationaliserad fabrik, varje gren av den nationaliserade industrin, transporterna och i synnerhet järnvägstransporterna – där det kapitalistiska maskineriet kommer till uttryck i största omfattningen, är mest centralistiskt uppbyggt på stor materiell teknik och nödvändigast för staten – allt detta var en materialisering av kapitalismens koncentrerade erfarenheter och orsakade oss väldiga svårigheter.

Vi har alltjämt långtifrån övervunnit dessa svårigheter. Först såg vi helt abstrakt på dessa svårigheter, som revolutionära predikanter, vilka inte hade den minsta idé om hur man skulle gripa sig an med saken. Naturligtvis fanns det en massa personer som anklagade oss – och alltjämt anklagas vi av alla socialister och socialdemokrater – för att vi gripit oss an med denna sak utan att veta hur den skall slutföras. Men detta är en löjlig anklagelse från livlösa människor. Som om det vore möjligt att göra en mycket stor revolution och i förväg veta hur den skall fullbordas! Som om sådan kunskap kunde hämtas ur böcker! Nej, vår lösning kunde endast uppstå ur massornas erfarenheter. Och jag anser, att vår förtjänst bestod i att vi mitt uppe i otroliga svårigheter tog itu med att lösa en fråga, som vi dittills bara vetat om till hälften och att vi engagerade de proletära massorna i självständigt arbete, att vi nationaliserade industriföretagen osv. Jag minns att vi i Smolnyj utfärdade ända upp till tio–tolv förordningar vid ett enda sammanträde. Detta var ett uttryck för vår beslutsamhet och vilja att väcka de proletära massornas erfarenhet och självständighet. Nu har vi dessa erfarenheter. Nu har vi övergått, eller håller på att övergå, från arbetarkontroll till arbetarförvaltning av industrin. I stället för att vara absolut hjälplösa som vi var tidigare har vi nu en hel rad erfarenheter och så långt det varit möjligt har vi sammanfattat dem i vårt program. Vi skall

diskutera detta i detalj när vi sysslar med organisationsfrågan. Vi hade inte kunnat utföra detta arbete, ifall vi inte hade fått hjälp från och samarbetat med våra kamrater i fackföreningarna.

(I Västeuropa är situationen annorlunda. Där ser våra kamrater fackföreningarna som något ont, eftersom de där till den grad behärskas av gula företrädare för den gamla socialismen, att kommunisterna inte anser det vara mycket bevänt med att få deras stöd. Många västeuropeiska kommunister, även Rosa Luxemburg, förespråkar att fackföreningarna skall upplösas. Detta visar hur mycket svårare denna uppgift är i Västeuropa. I vårt land skulle vi inte ha kunnat hålla oss kvar en enda månad utan fackföreningarnas stöd. I detta avseende har vi erfarenheter av ett väldigt praktiskt arbete, som gör att vi kan ta itu med att lösa ytterligt svåra frågor.

Låt oss ta frågan om specialisterna, som vi möter vid varje steg, som uppkommer vid varje utnämning och som folkhushållningens företrädare och centralkommittén ständigt möter. I nuvarande situation kan partiets centralkommitté inte fullgöra sina funktioner om man iakttar hårda och fasta former. Om det vore omöjligt att tillsätta kamrater, som kan arbeta självständigt på sina särskilda områden, så skulle vi inte alls kunna fungera. Endast tack vare att vi haft sådana organisatörer som Jakov Sverdlov, har vi under krigsförhållanden kunnat arbeta utan en enda konflikt, värd att noteras. Och i detta arbete har vi varit tvungna att ta hjälp från personer som erbjudit sina tjänster och som har haft tidigare förvärvade kunskaper.

Låt oss bland annat ta frågan om ledningen för militärväsendet. Här är det omöjligt att lösa frågan utan förtroende för staben, för stora specialister på organisation. Bland annat förekom hos oss meningsskiljaktigheter om detta men i grunden fanns det inte plats för tvivel. Vi tillgrep hjälp från borgerliga specialister, som var helt genomsyrade av borgerlig mentalitet och som varit illojala och kommer att vara illojala mot oss i åratal. Iden att vi kan bygga upp kommunism endast med hjälp av rena kommunister utan hjälp av borgerliga specialister är likväl barnslig. Vi har härdats i kampen, vi har krafter och vi är eniga och vi måste fortsätta med det organisatoriska arbetet samtidigt som vi gör bruk av dessa specialisters kunskaper och erfarenheter. Det är en nödvändig förutsättning, och utan den går det inte att bygga upp socialism. Socialism kan inte byggas upp utan att använda arvet från den kapitalistiska kulturen. Det finns inget annat att bygga kommunism av än vad vi ärvt från kapitalismen.

Vi måste nu bygga på praktiskt vis och skapa ett kommunistiskt samhälle med hjälp av våra fiender. Detta förefaller vara ett motsatsförhållande, men i själva verket kan uppgiften att bygga upp kommunism endast lösas på detta sätt. Och när vi betraktar våra erfarenheter, hur vi dagligen konfronteras med denna fråga, när vi ser centralkommitténs praktiska arbete, så tycker jag att vårt parti i huvudsak har löst denna uppgift. Detta har inneburit väldiga svårigheter men det var det enda sätt uppgiften kunde lösas på. De borgerliga specialisterna måste omges av vårt organiserade, skapande och gemensamma arbete, så att de faller in i proletariatets led, oavsett vilket motstånd de gör och hur de än må kämpa vid varje steg. Vi måste sätta dem i arbete som teknisk och kulturell kraft för att behålla dem och göra detta okultiverade och barbariska kapitalistiska land till ett kultiverat, kommunistiskt land. Och jag tror, att vi lärt oss att bygga under detta år, vi har slagit in på rätt väg och vi kommer inte att vika från den.

Jag skulle dessutom kort vilja beröra livsmedelsfrågan och frågan om landsbygden. Livsmedelsfrågan har alltid varit den svåraste frågan hos oss. I ett land där proletariatet endast kunde ta makten med böndernas hjälp, där proletariatet fick rollen som den småborgerliga revolutionens agent – innan fattigbondekommittéerna organiserades, dvs före sommaren och rentav hösten 1918, var vår revolution i betydande grad en *borgerlig* revolution. Vi fruktar inte att tillstå det. Vi genomförde Oktoberrevolutionen så lätt, emedan bönderna som helhet följde oss och bekämpade godsägarna, emedan de såg att vi såvitt dem angick inte skulle

stoppa förrän målet nåtts, emedan vi lagfäste det som hade tryckts i socialistrevolutionärernas tidningar – det som den fega småbourgeoisin utlovade men inte kunde utföra. Men från det ögonblick fattigbondekommittéer började organiseras blev vår revolution en *proletär* revolution. Vi ställdes inför en uppgift, som vi ännu inte löst på långt när. Men det är utomordentligt viktigt, att vi ställt den i praktiken. Fattigbondekommittéerna var ett övergångsstadium. Den första förordningen om att organisera fattigbondekommittéer genomfördes av sovjetmakten på initiativ av kamrat Tsiurupa, som då stod i spetsen för livsmedelsförsörjningen. Det var nödvändigt att rädda den icke jordbrukande befolkningen, som pinades av svält, från att gå under. Detta kunde endast göras med hjälp av fattigbonde-kommittéerna, som var proletära organisationer. Och när vi såg, att Oktoberrevolutionen började och försiggick på landsbygden på sommaren 1918, först då fick vi en verkligt proletär grund, först då var det som vår revolution *de facto blev proletär*, och inte bara i våra proklamationer, löften och deklarationer.

Vi har ännu inte löst den uppgift vårt parti står inför, uppgiften att skapa organisationsformer för proletariatet och halvproletariatet på landsbygden. Nyligen besökte jag Petrograd och bevistade den första kongressen med Petrogradguvernementets lantarbetare. Jag såg hur vi fortfarande trevade oss fram i denna angelägenhet, men jag tror att den otvivelaktigt kommer att föras framåt. Jag måste säga, att den viktigaste erfarenhet det politiska ledarskapet gett oss i år är att vi bör finna organisatoriskt stöd på detta område. Vi tog ett steg i denna riktning när vi bildade fattigbondekommittéerna, höll nyval till sovjeterna och lade om livsmedelspolitiken, där vi hade mött väldiga svårigheter. I de ytterområden av Ryssland som nu håller på att bli sovjetiska – Ukraina och Donområdet – kanske denna politik måste modifieras. Det skulle vara ett misstag att skriva stereotypa förordningar för alla delar av Ryssland, att de bolsjevikiska kommunisterna och sovjetfunktionärerna i Ukraina och Donområdet började utsträcka sina dekret till andra områden utan urskillning, överallt. Vi kommer att få uppleva åtskilliga speciella situationer, vi får under inga omständigheter binda oss själva vid en enda schablon, inte en gång för alla besluta att våra erfarenheter, Centralrysslands erfarenheter, helt kan överföras till alla ytterområden. Vi har bara gripit oss an med uppgiften att verkligen bygga upp, vi tar alltjämt de första stegen i denna riktning. Ett oerhört arbetsfält öppnar sig framför oss.

Jag har påpekat att sovjetmaktens första avgörande steg var att bilda fattigbondekommittéer. Detta genomfördes av personer i livsmedelsorganisationerna och var dikterat av nödvändighet. Men för att fullborda våra uppgifter krävdes något annat än sådana tillfälliga organisationer som fattigbondekommittéerna. Vid sidan av sovjeterna finns i vårt land de fackliga organisationerna, vilka vi använder som en skola för att fostra de efterblivna massorna. Det skikt av arbetare, som faktiskt styrde Ryssland i år och genomförde hela politiken, detta skikt som är vår styrka är ytterst tunt. Vi har blivit övertygade om detta, vi känner detta. Om någon historiker i framtiden kommer att samla uppgifter om vilka grupper som styrde Ryssland under dessa 17 månader, om hur många hundra eller många tusen personer som skötte hela detta arbete och bar hela den otroliga bördan att styra landet, så kommer ingen att tro att detta gjordes av så ytterligt få personer. De var så ytterligt få, därför att det fanns så få intelligenta, skolade och dugliga politiska ledare i Ryssland. Detta skikt var tunt i Ryssland och under den gångna kampen överskattade det sin styrka, överansträngde sig och uträttade mer än det verkligen förmådde. Jag tror, att vi på denna kongress skall söka efter praktiska medel att använda ständigt nya krafter i masskala inom industrin och – vad som är ännu viktigare på landsbygden, hur vi i sovjetarbete skall dra in arbetare och bönder, som håller genomsnittlig eller rentav ännu lägre nivå. Utan deras hjälp i massomfattning kommer fortsatt verksamhet enligt vår mening att bli omöjlig.

Eftersom min tid nästan är slut, skall jag bara säga några få ord om vår inställning till medelbönderna. Vår inställning till dem var i princip klar för oss även före revolutionen. Vi stod inför uppgiften att neutralisera bönderna. Vid ett möte i Moskva, där frågan om vår inställning till de småborgerliga partierna diskuterades, anförde jag exakta ord av Engels, som inte bara påpekade att medelbonden var vår bundsförvant, utan rentav uttryckte åsikten, att det kanske skulle bli möjligt att undvika repression och undertryckningsåtgärder även mot storbönderna.. I Ryssland slog detta antagande inte in: vi har befunnit, befinner och kommer att befinna oss i öppet inbördeskrig med kulakerna. Detta är oundvikligt. Vi har sett detta i praktiken. Men på grund av sovjetfunktionärernas oerfarenhet och problemets svårighetsgrad drabbades medelbönderna mycket ofta av slag som var avsedda för kulakerna. I detta avseende har vi syndat mycket svårt, men de erfarenheter vi gjort kommer att hjälpa oss att göra allt för att undvika detta i fortsättningen. Det är den uppgift som vi nu står inför praktiskt, inte teoretiskt. Ni känner utmärkt väl till att denna uppgift är svår. Vi har inga fördelar att erbjuda medelbonden, men han är materialist, en praktisk man och kräver konkreta materiella fördelar, som vi inte kan erbjuda nu och som landet kanske blir tvunget att klara sig utan under flera månader av tung kamp, som nu lovar att sluta med fullständig seger. Men vi kan göra mycket i vårt praktiska administrativa arbete: vi kan förbättra vår apparat och avskaffa en massa missbruk. Vi kan och måste korrigera vårt partis linje, som inte varit tillräckligt inriktad på block, förbund och överenskommelse med medelbönderna.

Det är i korta drag vad jag för närvarande kan säga om centralkommitténs ekonomiska och politiska arbete under det gångna året. Jag måste nu övergå till att mycket kort syssla med andra delen av den uppgift centralkommittén anförtrott mig – centralkommitténs rapport om organisationen. Denna uppgift hade kunnat fullgöras som sig bör endast av Jakov Michajlovitj Sverdlov, som hade utsetts till centralkommitténs föredragande i denna fråga. Hans otroligt fenomenala minne, som rymde större delen av hans rapport, och hans personliga kännedom om det lokala organisationsarbetet skulle ha gjort det möjligt för honom att avge denna rapport bättre än någon annan. Jag är oförmögen att ersätta honom ens till en hundradel, eftersom vi i detta arbete var tvungna och hade fullt skäl att fullständigt lita på kamrat Sverdlov, som ofta fick ta beslut på egen hand.

Jag kan här ge er korta utdrag ur tillgängliga skriftliga rapporter. Men centralkommitténs sekretariat, som inte haft möjlighet att avsluta sitt arbete i tid, har mycket bestämt lovat, att de skriftliga rapporterna skall vara färdiga för tryckning den närmaste veckan, att de skall dupliceras och tillställas alla kongressombud. De kommer att komplettera de korta, fragmentariska anmärkningar som jag kan göra här. I det material ur rapporten, som nu är tillgängligt i skriftlig form, finner vi först upplysningar om inkommande dokument: 1 483 i december 1918, 1 537 i januari 1919 och 1 840 i februari. Fördelningen av dessa dokument finns angiven i procenttal, men jag skall ta mig friheten att inte läsa upp detta här. Rapporten kommer att distribueras och intresserade personer kommer att av den kunna se, att exempelvis 490 personer besökte sekretariatet i november. Och kamraterna, som överlämnat denna rapport till mig, säger att den knappast kan omfatta hälften av de besökare sekretariatet sysslade med, eftersom tiotals delegater varje dag togs emot av kamrat Sverdlov och av dem var förmodligen mer än hälften partifunktionärer, inte sovjetfunktionärer.

Jag måste fästa uppmärksamheten på rapporten om den verksamhet som bedrivits av de utländska gruppernas federationl. Jag känner till detta arbetsområde i den mån jag haft möjlighet att kasta en blick på de utländska gruppernas material. Först fanns sju sådana grupper, nu är de nio. Jag vill be de kamrater, som lever i rent storryska distrikt, som inte haft möjlighet att direkt stifta bekantskap med dessa grupper och inte sett tidningsrapporterna, att läsa utdragen ur tidningarna, som jag tar mig friheten att inte läsa upp fullständigt. Jag måste säga, att man här kan se den verkliga grunden till det som vi gjort för Tredje internationalen.

Tredje internationalen bildades i Moskva vid en kort kongress och kamrat Zinovjev kommer att lämna en utförlig rapport om den och om allt centralkommittén föreslår i alla frågor som rör internationalen. Att vi på kort tid kunde få så mycket uträttat på kommunisternas kongress i Moskva berodde på det enorma förberedelsearbete som utfördes av vårt partis centralkommitté och kongressens organisatör kamrat Sverdlov. Propaganda och agitation bedrevs bland utlänningar i Ryssland, och ett antal utländska grupper organiserades. Tiotals medlemmar i dessa grupper blev helt insatta i huvudplanerna och generalpolitikens riktlinjer. Hundratusentals krigsfångar ur de arméer imperialisterna hade skapat enbart i sina egna intressen åstadkom när de återvände till Ungern, Tyskland och Österrike att bolsjevismens baciller spred sig överallt i dessa länder. Och att med oss solidariska grupper eller partier dominerar där beror på det arbete som utförts av de utländska grupperna i Ryssland. Det syns inte på ytan och har behandlats summariskt och kortfattat i organisationsrapporten men det utgjorde en av de viktigaste sidorna i den verksamhet som bedrevs av Rysslands kommunistiska parti såsom en enhet i det kommunistiska världspartiet.

I det material som överlämnats till mig finns uppgifter om vilka organisationer som lämnat rapporter till centralkommittén och hur de gjort det. Och här framstår vår ryska brist på organisation i all sin skandalösa uselhet. Rapporter har regelbundet inkommit från organisationer i fyra guvernement, oregelbundet från 14 guvernement och sporadiskt från 16 guvernement. Namnen på dessa guvernement finns i en förteckning, som jag med er tillåtelse inte skall läsa upp. Denna vår ytterliga brist på organisation, ytterliga brist på organisationsförmåga beror naturligtvis i mångt och mycket men inte helt på inbördeskrigets förhållanden. Minst av allt borde vi gömma oss bakom detta, försvara och urskulda oss med detta. Organisationsverksamhet har aldrig varit ryssarnas och inte heller bolsjevikernas starka sida. Likväl är just den *organisatoriska uppgiften* den viktigaste uppgiften i den proletära revolutionen. Det är ingen tillfällighet att organisationsfrågan här fått en framskjuten plats. Det är en sak som man måste kämpa för med fasthet och beslutsamhet, med verklig fasthet och beslutsamhet, med alla medel vi förfogar över. Utan långvarig skolning och omskolning kan vi här inte uträtta någonting. Detta är ett område, där det innebär ett missbruk att använda revolutionärt våld och diktatur, och jag tar mig friheten att varna er för sådant missbruk. Revolutionärt våld och diktatur är utmärkta saker, när de används på rätt sätt och mot rätt person. Men på organisationsområdet går det inte att använda dem. Vi har inte alls löst uppgiften att skola, omskola och bedriva långvarigt organisationsarbete och detta måste vi systematiskt gripa oss an med.

Vi har här en detaljerad finansrapport. Den största av de olika paragraferna gäller bokutgivningen för arbetarna och tidningarna: en miljon, ytterligare en miljon och så ytterligare en miljon, dvs totalt tre miljoner. Till partiorganisationerna 2,8 miljoner, redaktionsutgifter 3,6 miljoner. Mer detaljerade siffror finns i rapporten, som kommer att dupliceras och utdelas till alla ombud. Under tiden kan kamraterna få information av sina grupprepresentanter. Tillåt mig att inte läsa upp dessa siffror. De kamrater, som framlagt rapporterna, har här gett det viktigaste och mest illustrativa: de allmänna resultaten av propagandaarbetet genom förlagsverksamhet. Förlaget Kommunist har gett ut 62 titlar. Tidningen *Pravda* har under 1918 gett en nettoinkomst på 2 miljoner och 25 miljoner exemplar har kommit ut. Tidningen Bednota har gett en nettoinkomst på 2 370 000 och 25 miljoner exemplar har getts ut. Kamraterna i centralkommitténs organisationsbyrå har lovat att ytterligare bearbeta de utförliga siffror de har på ett sådant sätt att det skall bli möjligt att jämföra dem från åtminstone två utgångspunkter. Då kommer var och en att kunna se partiets enorma upplysningsarbete, ett arbete som för första gången i historien använder modern storkapitalistisk tryckeriteknik i arbetarnas och böndernas men inte i bourgeoisins intressen. Vi har tusentals och miljoner gånger anklagats för att bryta mot tryckfriheten och för att

förkasta demokratin. Med demokrati menar våra åklagare att bourgeoisin skall ha köpt pressen och de rika kunna utnyttja den i sina syften. Vi kallar inte detta för demokrati utan för plutokrati. Allt vad den borgerliga kulturen skapat för att vilseleda folket och försvara kapitalisterna har vi tagit ifrån dem för att tillgodose arbetarnas och böndernas politiska behov. Och i detta avseende har vi gjort mer än något socialistiskt parti lyckats göra under ett kvartssekel eller halvsekel. Men likväl har vi gjort långt mindre än vad som bör göras.

Det sista material byrån överlämnat till mig gäller cirkulärskrivelser. De är fjorton till antalet och de kamrater, som inte alls eller föga är informerade om dem, inbjuds att läsa dem. Naturligtvis har centralkommitténs verksamhet i detta avseende inte alls varit vad den bort vara. Men det måste beaktas att när man är tvungen att arbeta under sådana förhållanden som vi gjort, när det dagligen måste ges politiska direktiv i en hel del frågor och detta endast i undantagsfall, rentav i sällsynta fall, kan ske genom centralkommitténs politiska byrå eller plenarmöte, så är det omöjligt att förutsätta att vi skall kunna sända ut politiska cirkulärskrivelser ofta.

Jag upprepar att vi som ett militant partis militanta organ, under inbördeskrig, inte kan arbeta på något annat vis. Om vi gjorde det, skulle det bli antingen en halvmesyr eller ett parlament, men under diktaturens epok kan man inte lösa frågor eller dirigera partiet eller sovjetorganisationer med parlamentariska metoder. Kamrater, när vi nu tagit över de borgerliga tryckerierna och tidningarna har centralkommitténs cirkulärskrivelser fått mindre betydelse. I den formen sänder vi endast ut sådana direktiv som inte kan tryckas, ty i vår verksamhet, som varit öppen trots dess väldiga omfattning, har likväl det illegala arbetet funnits kvar, finns kvar och kommer att finnas kvar. Vi har aldrig fruktat att bli förebrådda för illegalitet och sekretess, i stället har vi varit stolta över detta. Och när vi hamnade i ett läge, där vi efter att ha störtat bourgeoisin konfronterades med den europeiska bourgeoisin, så förblev sekretess ett led i våra handlingar och illegalitet ett led i vårt arbete.

Härmed, kamrater, slutar jag min rapport. (*Applåder*)

2. Rapport om partiprogrammet den 19 mars

(*Applåder*) Kamrater! Enligt den fördelning av ämnena, som kamrat Bucharin och jag kommit överens om, är det min uppgift att klarlägga kommissionens ståndpunkt i en hel rad konkreta punkter, vilka är de mest omtvistade eller mest intresserar partiet för närvarande.

Jag skall börja med att i korthet redogöra för de punkter som kamrat Bucharin berörde i slutet av sin rapport som tvistefrågor mellan oss i kommissionen. Den första hänför sig till uppläggningen av programmets allmänna del. Enligt min mening framlade kamrat Bucharin här inte fullt riktigt orsaken till att kommissionens majoritet avvisade alla försök till en sådan programuppläggning att allt som sades om den gamla kapitalismen skulle strykas. Kamrat Bucharin yttrade sig på ett sådant sätt, att han ibland tycktes antyda att kommissionens majoritet var ängslig för vad som kunde komma att sägas om detta, ängslig för att kommissionsmajoriteten kunde anklagas för bristande aktning för det gamla. När kommissionsmajoritetens ståndpunkt framställs på detta sätt, verkar den utan tvivel synnerligen löjlig. Men det stämmer långtifrån med sanningen. Kommissionens majoritet avvisade dessa försök, eftersom de hade varit felaktiga. De hade inte ens motsvarat det verkliga sakläget. En renodlad imperialism utan kapitalismen som grundval har aldrig funnits, finns ingenstans och kommer aldrig att finnas. Det är en oriktig generalisering av allt som sagts om syndikaten, kartellerna, trusterna och finanskapitalismen, att framställa finanskapitalismen som om den helt skulle sakna grunder av den gamla kapitalismen.

Detta är felaktigt. Särskilt felaktigt är det för det imperialistiska krigets epok och för skedet efter detta krig. Redan Engels skrev i en av sina reflexioner om det kommande kriget, att det skulle medföra en mycket ohyggligare ödeläggelse än trettioåriga kriget, att mänskligheten i hög grad skulle förvildas och vår konstlade handels- och industriapparat bryta samman. I början av kriget pratade socialförrädarna och opportunisterna vitt och brett om kapitalismens livskraft och förlöjligade ”fanatikerna eller halvanarkisterna” som de kallade oss. ”Se bara”, sade de, ”deras profetior har inte slagit in. Händelseutvecklingen har visat att det stämde bara beträffande mycket få länder och för en mycket kort tid!” Men nu är det inte bara i Ryssland och inte bara i Tyskland utan också i segrarländerna som den moderna kapitalismen råkar ut för just ett sådant gigantiskt sammanbrott, vilket titt och tätt avlägsnar denna konstlade apparat och återupplivar den gamla kapitalismen.

Då kamrat Bucharin sade, att ett försök skulle göras att ge en helhetsbild av kapitalismens och imperialismens sönderfall, kom vi med invändningar i kommissionen, och jag måste också här invända: försök göra det, och ni skall få se att det inte går. Kamrat Bucharin gjorde ett sådant försök i kommissionen och gav själv upp. Jag är helt övertygad om att om det fanns någon som kunde göra det, så vore det framför allt kamrat Bucharin som mycket och synnerligen ingående har sysslat med denna fråga. Jag hävdar att ett sådant försök inte kan lyckas därför att uppgiften är oriktigt ställd. I Ryssland upplever vi nu det imperialistiska krigets följder och början till proletariatets diktatur. Samtidigt upplever vi titt som tätt att kapitalismen återupplivas och att dess första stadium utvecklas i en hel rad områden i Ryssland, vilka varit avskurna från varandra mer än tidigare. Detta kan man inte komma ifrån. Om programmet skulle skrivas som kamrat Bucharin ville, så blir det ett felaktigt program. I bästa fall kommer det att återge det bästa som sagts om finanskapitalismen och imperialismen, men det kommer inte att återge verkligheten eftersom denna verklighet saknar just en sådan helgjutenhet. Ett av olikartade delar sammansatt program är ingen elegant skapelse (vilket naturligtvis är oväsentligt), men ett annat program blir helt enkelt felaktigt. Hur obehagligt och föga harmoniskt det än må vara så kommer vi inte att kunna undvika denna oenhetlighet, denna uppbyggnad av olikartat material under en mycket lång tid. När detta blir möjligt skall vi skapa ett annat program. Men då kommer vi redan att leva i ett socialistiskt samhälle. Det skulle vara löjligt att påstå att förhållandena då blir likadana som nu.

Vi lever i en tid, då en hel rad av kapitalismens mest elementära grundföreteelser har återupplivats. Ta t ex transportväsendets sammanbrott, vilket vi så väl eller rättare sagt så smärtsamt har känning av. Detsamma förekommer ju i andra länder, även i segrarländerna. Och vad betyder transportväsendets sammanbrott under det imperialistiska systemet? Det betyder återgång till varuproduktionens primitivaste former. Vi vet mycket väl vad jobbare, personer som skor sig på livsmedelsbristen, är för något. Detta begrepp har, skulle jag tro, hittills varit okänt för utlänningar. Men nu? Tala med de kamrater, som kommit hit till Tredje internationalens kongress. Det visar sig att liknande uttryck börjar uppkomma både i Tyskland och i Schweiz. Och denna kategori kan på intet sätt hänföras till proletariatets diktatur, utan man måste stiga ned till det kapitalistiska samhällets och varuproduktionens bottenskikt.

Att fly från denna sorgliga verklighet genom att skapa ett finslipat och helgjutet program innebär att fly till någonting lufttomt och överjordiskt, att skriva ett felaktigt program. Och det var inte alls vördnad för det gamla, vilket kamrat Bucharin hövligt antydde, som föranledde oss att här införa avsnitt ur det gamla programmet. Saken framställdes så här: programmet skrevs 1903 under Lenins medverkan; programmet är utan tvivel dåligt, men eftersom gamla människor mest av allt tycker om att erinra sig det förgångna, så har man av aktning för det gamla i ett nytt program för en ny epok upprepat det gamla. Om det vore så, kunde man bara skratta åt dessa underliga kurrar. Jag påstår att det inte är så. Den kapitalism som skildrades

1903 existerar alltjämt också 1919 i den proletära sovjetrepubliken, just till följd av imperialismens förfall, till följd av dess sammanbrott. En sådan kapitalism kan man t ex finna både i Samaraguvernementet och i Vjatkaguvernementet, inte alltför långt från Moskva. Och i en tid då inbördeskriget sliter sönder landet kommer vi inte så snart att bli kvitt denna situation, detta jobberi. Just därför skulle en annan uppläggning av programmet vara felaktig. Vi måste säga som det är: programmet måste innehålla det som är absolut obestridligt, som fastställts genom fakta. Först då är det ett marxistisk program.

Teoretiskt förstår kamrat Bucharin fullkomligt detta, och han säger att programmet måste vara konkret. Men det är en sak att förstå och en annan sak att gå till handling därefter. Det som kamrat Bucharin menar med att vara konkret är en boklärd beskrivning av finanskapitalismen. I verkligheten ser vi olikartade företeelser. I varje jordbruksguvernement ser vi fri konkurrens jämsides med monopoliserad industri. Ingenstans i världen har det funnits och kommer det inte heller att finnas monopolkapitalism utan fri konkurrens i en hel rad branscher. Att skriva om ett sådant system innebär att skriva om något som är lösryckt från verkligheten och felaktigt. Medan Marx sade om manufakturen, att den var en överbyggnad på den massomfattande småproduktionen, så är imperialismen och finanskapitalismen en överbyggnad på den gamla kapitalismen. Förstörs dess topp träder den gamla kapitalismen i dagen. Att hävda att det finns en helgjuten imperialism utan den gamla kapitalismen är önsketänkande.

Detta är ett naturligt misstag, som det är mycket lätt att begå. Och om vi nu stod inför en helgjuten imperialism som hade gjort om kapitalismen helt och hållet, skulle vår uppgift vara hundratusenfalt lättare. Då hade vi att göra med ett system där allt var underordnat finanskapitalet ensamt. Då återstod det bara att avlägsna toppen och överlämna resten till proletariatet. Det skulle vara ytterst angenämt, men så är det inte i verkligheten. Den verkliga utvecklingen tvingar oss att handla på ett helt annat sätt. *Imperialismen är en överbyggnad på kapitalismen.* När den störtar samman får vi att göra med toppens sönderfall och fundamentets blottläggande. Därför måste vårt program visa vad som verkligen finns, om det vill vara riktigt. Det som finns är den gamla kapitalismen, som på en hel rad områden utvecklats till imperialism. Dess tendenser är enbart imperialistiska. De grundläggande frågorna kan betraktas endast från imperialismens synpunkt. Inte en enda viktig inrikes- eller utrikespolitisk fråga kan avgöras annorlunda än med utgångspunkt i denna tendens. Men det är inte detta programmet nu handlar om. I verkligheten finns det en väldig underbyggnad, som utgörs av den gamla kapitalismen. Det finns en överbyggnad, imperialismen, som ledde till kriget, och ur detta krig framgick början till proletariatets diktatur. Det är en fas som man inte kan komma ifrån. Detta faktum är kännetecknande för den proletära revolutionens själva utvecklingstakt i hela världen, och det kommer att förbli ett faktum för många år framåt.

De västeuropeiska revolutionerna kommer kanske att förlöpa smidigare, men reorganiseringen av hela världen, reorganiseringen av de flesta länderna kommer i alla fall att kräva många, många år. Och detta betyder att vi, under den övergångsperiod vi upplever, inte kan göra oss kvitt denna mosaikartade verklighet. Denna av olikartade delar sammansatta verklighet kan vi inte skjuta åt sidan, hur föga tilltalande den än är kan vi inte kasta bort ens en bit av den. Om programmet läggs upp annorlunda än vad som gjorts, kommer det att bli oriktigt.

Vi säger att vi har kommit fram till diktaturen. Men vi måste veta *hur* vi kommit dit. Det förflutna håller oss fast, griper tag i oss med tusentals tentakler och hindrar oss att gå framåt eller tvingar oss att gå så illa som vi gör. Och vi säger: för att förstå vilken situation vi råkar i, måste det sägas ut hur vi har gått och vad som lett oss fram till den socialistiska revolutionen. Vi leddes dit av imperialismen, vi leddes dit av kapitalismen i dess ursprungliga varuproduktionsformer. Allt detta måste man förstå, ty endast genom att räkna med verkligheten kommer vi att kunna lösa sådana frågor som t ex vårt förhållande till

medelbonden. Varifrån kan strängt taget medelbonden ha dykt upp under en epok av rent imperialistisk kapitalism? Han fanns ju inte till ens i länder med enkel kapitalism. Om vi försöker lösa frågan om vårt förhållande till denna närapå medeltida företeelse (medelbonden) uteslutande från imperialismens och den proletära diktaturens synpunkt, så får vi absolut inte det hela att gå ihop och kommer att ådra oss många hårda stötar. Men om vi skall ändra vår inställning till medelbonden så måste vi också göra oss besväret att i den teoretiska delen säga varifrån han kommit och vad han är för något. Han är en småvaruproducent. Det är kapitalismens abc som vi måste tala om därför att det är där vi fortfarande sitter fast. Att vifta bort det och säga ”Varför skulle vi sysselsätta oss med abc när vi har studerat finanskapitalismen!” – det är i högsta grad lättvindigt.

Detsamma måste jag säga om den *nationella frågan*. Också här gör sig kamrat Bucharin skyldig till önsketänkande. Han säger att man inte får erkänna nationernas självbestämmanderätt. En nation – det är bourgeoisin tillsammans med proletariatet. Skulle vi proletärer tillerkänna någon föraktlig bourgeoisi självbestämmanderätt! Det går absolut inte ihop! Jo, ursäkta mig, det går ihop med de faktiska förhållandena. Stryker ni det så blir resultatet en fantasibild. Ni åberopar er på den differentieringsprocess som pågår inom nationen, proletariatets avskiljande från bourgeoisin. Men det återstår att se hur denna differentiering kommer att förlöpa.

Ta t ex Tyskland, mönsterbilden av ett framskridet kapitalistiskt land som ifråga om kapitalismens, finanskapitalismens, organisation överträffade Amerika. Det låg efter Amerika i många avseenden, ifråga om teknik och produktion och i politiskt avseende, men beträffande finanskapitalismens organisation, beträffande monopolkapitalismens förvandling till statsmonopolistisk kapitalism låg Tyskland före Amerika. Rena mönsterbilden, kunde man tycka. Men vad sker där? Har det tyska proletariatet differentierat sig från bourgeoisin? Nej! Det är ju endast om några få stora städer som det meddelats, att arbetarmajoriteten där är emot scheidemannanhängarna. Hur har det kunnat gå så? Därför att spartakisterna ingick förbund med de oavhängiga, de trefalt förbannade tyska mensjevikerna, som rör ihop allt och vill förena rådssystemet med en konstituerande församling! Det är vad som äger rum i detta samma Tyskland! Och det är ju ett framskridet land.

Kamrat Bucharin säger: ”Vad behöver vi nationernas självbestämmanderätt till?” Jag måste upprepa samma invändning som när han sommaren 1917 föreslog att vi skulle slopa minimiprogrammet och behålla endast maximiprogrammet. Jag svarade då: ”Ropa inte hej förrän du kommit över bäcken.” Det skall vi göra när vi erövrat makten och sedan väntat en smula. Nu har vi erövrat makten, vi har väntat en smula, och nu är jag villig att göra det. Vi har helt gått upp i det socialistiska uppbyggnadsarbetet, vi har slagit tillbaka den första anstormningen som hotade oss – nu kommer det att vara på sin plats. Detsamma gäller också nationernas självbestämmanderätt. ”Jag vill endast erkänna de arbetande klassernas självbestämmanderätt”, säger kamrat Bucharin. Ni vill således erkänna vad som i verkligheten inte uppnåtts i ett enda land utom Ryssland. Det är löjligt.

Se på Finland: det är ett demokratiskt land, mer utvecklat och kultiverat än vad vi är. Proletariatets avskiljande, dess differentiering försiggår där på ett egenartat sätt, mycket smärtsammare än hos oss. Finnarna har prövat på Tysklands diktatur, nu får de pröva på de allierades diktatur. Men genom att vi erkände nationernas självbestämmanderätt underlättades differentieringsprocessen där. Jag minns mycket väl den scen, då jag i Smolnyj hade att överlämna urkunden till Svinhufvud, den finländska bourgeoisins representant som spelat bödelns roll. Han tryckte älskvärt min hand och vi utbytte hövlighetsfraser. Det var verkligen obehagligt! Men det måste göras, ty denna bourgeoisi bedrog vid den tiden folket, bedrog de arbetande massorna genom att påstå att moskoviterna, chauvinisterna, storryssarna ville strypa finländarna. Det måste göras.

Och var det inte nödvändigt att igår göra detsamma beträffande Basjkiriska republiken? När kamrat Bucharin sade att ”vi kan erkänna denna rätt i vissa fall”, antecknade jag även att han i sin lista tagit med hottentotter, buschmän och hinduer. När jag hörde denna uppräkning tänkte jag: hur kommer det sig att kamrat Bucharin glömt en liten bagatell, glömt basjkirerna? Buschmän finns det inte i Ryssland, och vad hottentotterna angår så har jag inte heller hört att de gör anspråk på att bilda en autonom republik. Men i vårt land finns ju basjkirer, kirgiser och en hel rad andra folk, och dem kan vi inte vägra erkännande. Det kan vi inte vägra något enda folk inom det förra Ryska rikets gränser. Låt oss rentav anta att basjkirerna skulle störta utsugarna och att vi hjälpte dem att göra detta. Men det är ju möjligt endast om en omvälvning helt mognat. Och det måste göras försiktigt, så att vi inte genom vår inblandning fördröjer just proletariatets differentiering som vi bör påskynda. Vad kan vi då göra beträffande sådana folk som kirgiserna, uzbekerna, tadzjikerna och turkmenerna, som alltjämt står under sina muhammedanska prästers inflytande? Här i Ryssland har befolkningen, efter långvarig erfarenhet av prästerna, hjälpt oss att störta dem. Men vi vet hur illa det alltjämt står till med genomförandet av dekretet om civiläktenskap. Kan vi gå till dessa folk och säga: ”Vi skall störta era utsugare”? Det kan vi inte göra, därför att de är helt underordnade sina präster. I dessa fall måste vi invänta ifrågavarande nations oundvikliga utveckling och proletariatets differentiering från de borgerliga elementen.

Kamrat Bucharin vill inte vänta. Han är fylld av otålighet: ”Varför?! När vi själva har störtat bourgeoisin och proklamerat sovjetmakt och proletariatets diktatur, varför skulle vi handla så?!” Det verkar som en stimulerande appell, det innehåller en anvisning om vår väg, men om vi proklamerar endast detta i programmet så blir det inget program utan en proklamation. Vi kan proklamera sovjetmakt och proletariatets diktatur samt vårt ytterliga förakt för bourgeoisin, vilket den tusen gånger förtjänar, men i programmet måste vi med absolut exakthet skriva in det verkliga sakförhållandet. Då blir vårt program ovederläggligt.

Vi vidhåller en strikt klasståndpunkt. Det som vi skriver i programmet är ett erkännande av vad som verkligen hänt efter den epok, då vi skrev om nationernas självbestämmanderätt i allmänhet. Då fanns det ännu inga proletära republiker. När de uppstod, och endast i den mån de uppstod, kunde vi skriva det som är skrivet här: ”En federativ sammanslutning av stater, organiserade enligt *sovjettypen*. Sovjettypen är ännu inte detsamma som sovjeter sådana de existerar i Ryssland, men sovjettypen håller på att bli internationell. Det är allt vi kan säga. Att gå längre, ett steg längre, en hårsmån längre, skulle vara oriktigt och därför inte lämpligt för ett program.

Vi säger att man måste ta hänsyn till på vilket stadium respektive nation befinner sig på vägen från medeltid till borgerlig demokrati och från borgerlig demokrati till proletär demokrati. Det är absolut riktigt. Alla nationer har rätt till självbestämmande – det är ingen idé att tala speciellt om hottentotter och buschmän. Det väldiga flertalet av jordens befolkning, säkerligen nio tiondelar eller kanske 95 procent, faller under denna karakteristik, ty alla länder befinner sig på väg från medeltid till borgerlig demokrati eller från borgerlig till proletär demokrati. Denna väg är absolut oundviklig. Mer kan man inte säga, ty det skulle vara felaktigt, det skulle inte motsvara vad som verkligen existerar. Att slopa nationernas självbestämmande och ersätta det med de arbetandes självbestämmande skulle vara alldeles oriktigt, därför att en sådan inställning inte tar hänsyn till med vilka svårigheter och på vilken slingrande väg differentieringen inom nationerna försiggår. I Tyskland sker den annorlunda än hos oss: i vissa avseenden snabbare, i andra långsammare och blodigare. Inget parti i vårt land har kläckt en så grotesk idé som att kombinera sovjeterna och konstituerande församlingen. Vi måste ju leva sida vid sida med dessa nationer. Scheidemannanhängarna säger redan om oss, att vi vill erövra Tyskland. Det är naturligtvis löjligt, nonsens. Men bourgeoisin har sina intressen och sin press, som i hundratals miljoner exemplar skriker ut det över hela världen,

och Wilson stöder det i sitt eget intresse. Bolsjevikerna har, säger de, en stor armé, och de vill genom erövring inplanta sin bolsjevism i Tyskland. De bästa människorna i Tyskland – spartakisterna – har påpekat för oss, att man hetsar upp de tyska arbetarna mot kommunisterna: se bara, hur illa det står till hos bolsjevikerna! Och vi kan inte säga, att det står så värst bra till hos oss. Och så söker våra fiender i Tyskland påverka massorna med det argumentet, att en proletär revolution i Tyskland skulle resultera i samma missförhållanden som i Ryssland. Våra missförhållanden, det är en ihållande sjukdom hos oss. Vi har att kämpa med oerhörda svårigheter när vi upprättar den proletära diktaturen i vårt land. Så länge bourgeoisin eller småbourgeoisin eller åtminstone en del av de tyska arbetarna påverkas av denna skräckbild ”bolsjevikerna vill upprätta sitt system med våld” – kommer formeln ”de arbetandes självbestämmande” inte att göra situationen lättare. Vi måste ordna det hela så, att de tyska socialförrädarna inte skall kunna säga att bolsjevikerna söker påtvinga andra sitt universalsystem, vilket påstås kunna föras till Berlin på rödarmisternas bajonetter. Och det är just vad de kan säga om principen om nationernas självbestämmanderätt förnekas.

Vårt program bör inte tala om självbestämmanderätt för de arbetande, ty det vore felaktigt. Det måste handla om det som verkligen existerar. Eftersom nationerna befinner sig på olika stadier på vägen från medeltid till borgerlig demokrati och från borgerlig till proletär demokrati, så är denna sats i vårt program absolut riktig. Vi har själva upplevt många sicksackkurvor på denna väg. Varje nation måste erhålla självbestämmanderätt, och detta främjar de arbetandes självbestämmande. I Finland sker proletariatets avskiljande från bourgeoisin synnerligen klart, starkt och djupgående. Under alla förhållanden kommer där allt att gå annorlunda än hos oss. Om vi sade att vi inte erkänner någon finländsk nation utan endast de arbetande massorna, skulle det vara rena nonsens. Vi kan inte vägra att erkänna det som är – det kommer självt att avtvinga oss ett erkännande. I varje land följer avgränsningen mellan proletariatet och bourgeoisin sin egen väg. På detta område måste vi handla med ytterlig försiktighet. Särskilt försiktiga måste vi vara i förhållande till de olika nationerna, ty det finns inget värre än misstro från en nations sida. Proletariatets självbestämmande är nu på väg hos polackerna. Här är de senaste uppgifterna om sammansättningen av Warszawas arbetardeputerades råd: de polska socialförrädarna 333, kommunisterna 297. Enligt vår revolutionskalender skulle alltså oktober inte vara så långt borta där. Det är ungefär som augusti eller september 1917.

Men för det första har det ännu inte utfärdats något dekret om att alla länder måste rätta sig efter den bolsjevikiska revolutionskalendern – och även om det hade utfärdats skulle ingen rätta sig efter det. Och för det andra ligger saken nu så till att de polska arbetarna, som är mer avancerade och kulturellt utvecklade än våra, till största delen tar ståndpunkt för social-försvarsvänlighet, social-patriotism. Det gäller att vänta. Här går det inte att tala om de arbetande massornas självbestämmande. Vi måste propagera denna differentiering. Det gör vi också, men det råder inget tvivel om att vi nu måste erkänna den polska nationens självbestämmanderätt. Det är klart. Den polska proletära rörelsen följer samma väg som vår, vägen till proletariatets diktatur, men inte på samma sätt som i Ryssland. Arbetarna skräms där med att moskoviterna, storryssarna, som ständigt förtryckt polackerna, vill införa sin storryska chauvinism i Polen under sken av kommunism. Kommunismen kan inte inplantas med våld. När jag sade till en av de bästa polska kommunistiska kamraterna, att ”ni kommer att göra det på annat sätt”, så svarade han: ”Nej, vi skall göra samma sak, men bättre än ni.” Mot ett sådant argument hade jag absolut ingenting att invända. De måste få möjlighet att förverkliga denna blygsamma önskan – att skapa en bättre sovjetmakt än vår. Vi måste ta hänsyn till att händelserna där följer en tämligen egenartad väg, och vi kan inte säga: ”Ned med nationernas självbestämmanderätt! Vi tillerkänner endast de arbetande massorna självbestämmanderätt. Självbestämmandet följer en mycket komplicerad och svår väg. Det

existerar ingenstans utom i Ryssland, och samtidigt som vi tar hänsyn till alla utvecklingsstadier i andra länder får vi inte dekretera någonting från Moskva. Det är därför som detta förslag är principiellt oantagbart.

Jag övergår nu till de andra punkter som jag enligt den av oss uppgjorda planen har att belysa. Jag har gett första platsen åt frågan om *småägarna och medelbönderna*. Därom heter det i paragraf 47:

”Beträffande medelbönderna går Rysslands kommunistiska partis politik ut på att stegvis och planmässigt dra in dem i det socialistiska uppbyggnadsarbetet. Partiet ställer som sin uppgift att skilja dem från kulakerna och vinna dem över på arbetarklassens sida genom att omsorgsfullt beakta deras behov och bekämpa deras efterblivenhet genom ideologisk påverkan, men ingalunda genom undertryckningsåtgärder; att i alla de fall då deras vitala intressen berörs söka uppnå praktiska överenskommelser med dem till priset av eftergifter åt dem vid fastställandet av metoderna för de socialistiska omdaningarna.”

Jag tycker att vi här har formulerat vad socialismens grundare många gånger har sagt om medelbönderna. Den enda bristen i denna paragraf är att den inte är tillräckligt konkret. I ett program kunde vi väl knappast säga mer. Men på kongressen har vi att behandla inte endast programfrågor, och vi måste ägna djupgående, trefalt djupgående uppmärksamhet åt frågan om medelbönderna. Vi har uppgifter om att i de revolter som förekommit på en del platser är *en allmän plan* klart skönjbar, och den är uppenbart förbunden med vitgardisternas militära plan, enligt vilken en allmän offensiv och en rad revolter skall sättas igång i mars. I kongressens presidium finns förslag till ett upprop från kongressen, vilket kommer att föreläggas er. Dessa revolter visar helt klart, att vänstersocialistrevolutionärerna och en del av mensjevikerna – i Brjansk arbetade mensjevikerna för revolten – uppträder som vitgardisternas direkta agenter. En allmän offensiv av vitgardisterna, revolter i byarna, avbrott i järnvägstrafiken – kanske skulle det gå att störta bolsjevikerna på det sättet? Här framträder medelböndernas roll särskilt klart, särskilt kraftfullt och eftertryckligt. På kongressen måste vi inte bara särskilt understryka vår tillmötesgående hållning mot medelbönderna, utan också tänka över en hel rad högst konkreta åtgärder som omedelbart ger medelbönderna åtminstone något. Dessa åtgärder är oavvisligt nödvändiga både i självbevarelsens intresse och för kampen mot alla våra fiender, som vet att medelbonden vacklar mellan oss och dem och som bemödar sig att locka bort honom från oss. Vårt läge är nu sådant, att vi har väldiga reserver. Vi vet att både den polska och den ungerska revolutionen tilltar i styrka, och det mycket snabbt. Dessa revolutioner kommer att ge oss proletära reserver, underlätta vårt läge och i mycket stor omfattning stärka vår proletära basis, som är svag. Detta kan hända under de närmaste månaderna, men vi vet inte när det kommer att hända. Ni vet att en kritisk tidpunkt nu har inträtt, och därför får nu frågan om medelbönderna en kolossal praktisk betydelse.

Vidare skulle jag vilja dröja vid frågan om *kooperationen* – det är paragraf 48 i vårt program. Denna paragraf är i viss mån föråldrad. När vi dryftade den i kommissionen fanns det kooperativa organisationer i vårt land men inga konsumentkommuner; några dagar senare antogs dock ett dekret om att smälta samman kooperationens alla former till en enhetlig konsumentkommun. Jag vet inte om detta dekret har offentliggjorts och huruvida flertalet av de närvarande känner till det. Om så inte är fallet, kommer dekretet att offentliggöras i morgon eller i övermorgon. I detta avseende är denna paragraf redan föråldrad, men jag tycker likväl att den behövs, eftersom vi alla mycket väl vet att det är rätt lång väg från att utfärda dekret till att verkställa dem. Vi har trälat och slitit med kooperativen ända sedan april 1918, och vi har uppnått avsevärda, om också inte avgörande framgångar. Ibland har vi lyckats sammansluta befolkningen i kooperativ i en sådan omfattning, att 98 procent av lantbefolkningen i många distrikt redan är anslutna. Men dessa kooperativ fanns redan i det kapitalistiska samhället och är helt genomsyrade av det borgerliga samhällets anda, och i

spetsen för dem står mensjeviker och socialistrevolutionärer, borgerliga specialister. Vi har ännu inte förmått göra vår myndighet gällande över dem, här är vår uppgift alltjämt olöst. Vårt dekret är ett steg framåt ifråga om bildandet av konsumentkommuner, det förordnar en sammansmältning av kooperationens alla former över hela Ryssland. Men även om detta dekret genomförs helt och hållet så kommer arbetarkooperationen att kvarstå som en autonom sektion inom den blivande konsumentkommunen, därför att representanter för arbetar-kooperationen, som är praktiskt förtrogna med denna sak, har sagt oss och bevisat att arbetarkooperationen såsom en mer utvecklad organisation måste bibehållas emedan dess verksamhet är nödvändig. Det har förekommit åtskilliga meningsskiljaktigheter och tvister inom vårt parti beträffande kooperationen, det har förekommit slitningar mellan bolsjeviker inom kooperationen och bolsjeviker i sovjeterna. I princip bör frågan, som jag ser det, otvivelaktigt lösas i sådan riktning att denna apparat, såsom den enda som kapitalismen har byggt upp bland massorna, den enda som fungerar bland landsbygdens massor vilka fortfarande befinner sig på den primitiva kapitalismens stadium, till varje pris måste bibehållas och utvecklas och i varje fall inte utdömas. Uppgiften är svår, därför att kooperativens ledare i de flesta fall är borgerliga specialister vilka mycket ofta är verkliga vitgardister. Detta är orsaken till det berättigade hatet mot dem och kampen mot dem. Men denna kamp bör naturligtvis föras skickligt: *vi måste sätta stopp för kooperatörernas kontrarevolutionära strävanden, men detta får inte vara en kamp mot kooperationens apparat.* De kontrarevolutionära ledarna skall avpolleteras, men själva apparaten måste ställas under vår myndighet. Uppgiften är här precis densamma, som när det gäller de borgerliga specialisterna – en annan fråga som jag skulle vilja ta upp.

Frågan om *de borgerliga specialisterna* framkallar åtskilliga slitningar och menings-skiljaktigheter. När jag för några dagar sedan yttrade mig i Petrogradsovjeten, handlade flera av de skriftliga frågor som framlämnades till mig om lönerna. Man frågade mig: kan man verkligen i en socialistisk republik betala upp till 3 000 rubel? Vi har faktiskt tagit upp denna fråga i programmet, eftersom missnöjet i samband härmed har gått tämligen långt. Frågan om de borgerliga specialisterna är aktuell i armén, i industrin, i kooperativen, ja överallt. Det är en mycket viktig fråga under övergångsperioden från kapitalism till kommunism. Vi kan bygga upp kommunism först då vi med hjälp av den borgerliga vetenskapen och tekniken gör den mera tillgänglig för massorna. På annat sätt kan det kommunistiska samhället inte byggas. Men i så fall måste vi överta apparaten från bourgeoisin och sätta alla dessa specialister i arbete. 1 programmet har vi medvetet behandlat denna fråga ingående för att få till stånd en radikal lösning. Vi vet mycket väl vad Rysslands bristande kulturella utveckling betyder och hur den återverkar på sovjetmakten, som i princip har skapat en ojämförligt mycket högre proletär demokrati och skänkt hela världen denna demokratis förebild – hur denna brist på kultur minskar sovjetmaktens betydelse och återupplivar byråkratin. Sovjetapparaten är i ord tillgänglig för alla arbetande, men i verkligheten är detta som vi alla vet långt ifrån fallet. Och detta beror inte alls på att lagarna skulle lägga hinder i vägen, såsom fallet var under bourgeoisin. Våra lagar gynnar tvärtom detta. Men det räcker inte enbart med lagar. Det behövs en hel mängd skalnings-, organisations- och kulturarbete, vilket inte kan göras i en hast genom lagstiftning utan fordrar lång tid. Frågan om de borgerliga specialisterna måste få en uttömmande lösning på kongressen. Därigenom kommer kamraterna, som utan tvivel uppmärksamt följer kongressens förhandlingar, att kunna stödja sig på dess auktoritet och se vilka svårigheter vi har att brottas med. Det kommer att hjälpa de kamrater som vid varje steg möter denna fråga att åtminstone delta i propagandaarbetet.

De kamrater som på kongressen här i Moskva representerar spartakisterna har berättat att i Västtyskland, där industrin är mest utvecklad och spartakisternas inflytande bland arbetarna starkast, har ingenjörer och driftsledare på många storföretag kommit till spartakisterna, fastän

dessa ännu inte segrat där, och sagt: ”Vi skall gå med er.” Något sådant förekom inte hos oss. Uppenbarligen har arbetarnas högre kulturnivå, den tekniska personalens långtgående proletarisering och måhända en hel rad andra orsaker som vi inte känner till där skapat förhållanden, som i viss mån skiljer sig från våra.

Här har vi i varje fall ett av de viktigaste hindren för fortsatt framåtskridande. Vi måste genast, utan att vänta på stöd från andra länder, utan dröjsmål och genast utveckla produktivkrafterna. Det kan vi inte göra utan de borgerliga specialisterna. Det bör sägas en gång för alla. Naturligtvis är de flesta av dessa specialister helt genomsyrade av borgerlig livsåskådning. De bör omges med en atmosfär av kamratligt samarbete, med arbetarkommissarier och kommunistiska celler och placeras så att de inte kan bryta sig ut; men man måste ge dem möjlighet att arbeta under bättre förhållanden än under kapitalismen, ty i annat fall kommer detta av bourgeoisin fostrade skikt inte att arbeta. Att tvinga ett helt skikt att arbeta under hot är omöjligt – det vet vi mycket väl av erfarenhet. Man kan tvinga dem att inte delta aktivt i kontrarevolution, man kan skrämma dem så att de är rädda för att ta fatt i ett vitgardistiskt upprop. I detta avseende handlar bolsjevikerna energiskt. Det kan man göra, och vi gör det i tillräcklig grad. Det har vi alla lärt oss. Men att på detta sätt tvinga ett helt skikt att arbeta går inte. Dessa personer är vana vid kulturellt arbete som de förde framåt inom det borgerliga systemets ram, dvs de berikade bourgeoisin med väldiga materiella vinningar, vilka de tilldelade proletariatet i minimidoser. Men de förde likväl kulturen framåt, det var deras yrke. I den mån de ser arbetarklassen frambringa organiserade progressiva skikt som inte endast uppskattar kulturen utan också hjälper till att föra ut den till massorna, får de en annan inställning till oss. När en läkare ser att proletariatet höjer de arbetandes självverksamhet i kampen mot epidemierna, förhåller han sig helt annorlunda till oss. Vi har ett stort skikt sådana borgerliga läkare, ingenjörer, agronomer och kooperatörer, och när de ser i praktiken att proletariatet drar med sig allt bredare massor i detta arbete, kommer de att bli moraliskt besegrade och inte endast politiskt avskurna från bourgeoisin. Då blir vår uppgift lättare. Då kommer indragningen av dem i vår apparat att gå av sig själv och de kommer att bli en del av denna apparat. För att uppnå detta är vissa uppoffringar av nöden. Att betala t o m två miljarder för detta är en småsak. Det vore barnsligt att frukta detta offer, ty det skulle betyda att vi inte förstår de uppgifter vi står inför.

Förfallet inom transportväsendet, förfallet i industrin och jordbruket undergräver sovjetrepublikens hela existens. Här måste vi tillgripa de mest energiska åtgärder, som spänner landets alla krafter till det yttersta. Gentemot specialisterna får vi inte använda en politik av småaktiga trakasserier. Dessa specialister är inte utsugarnas drängar utan kulturarbetare, vilka i det borgerliga samhället tjänade bourgeoisin och om vilka alla socialister världen över har sagt att de i ett proletärt samhälle kommer att tjäna oss. Under denna övergångsperiod måste vi bereda dem så goda existensvillkor som möjligt. Det blir den bästa politiken, det blir den mest ekonomiska hushållningen. I annat fall kan vi genom att spara in några hundra miljoner förlora så mycket att inga miljarder kan ersätta det förlorade.

När jag diskuterade lönefrågan med arbetskommissarien, kamrat Schmidt, påvisade han följande fakta. Han sade att vi har gjort så mycket för att jämna ut lönerna, som ingen borgerlig stat någonstans gjort och inte heller kunnat göra under loppet av årtionden. Ta lönerna före kriget: en grovarbetare tjänade 1 rubel om dagen, dvs 25 rubel i månaden, medan en specialist hade 500 rubel i månadslön, bortsett från dem som erhöll hundratusentals rubel. Specialisten fick tjugo gånger mer än arbetaren. Våra nuvarande löner varierar mellan 600 och 3 000 rubel – vilket endast är fem gånger så mycket. Vi har gjort mycket för att jämna ut lönerna. Givetvis överbetalar vi nu specialisterna, men att betala dem mer för vad de lär oss är inte bara lönsamt utan också ofrånkomligt och teoretiskt nödvändigt. I programmet är denna fråga enligt min mening tillräckligt ingående behandlad. Den måste eftertryckligt betonas. Det

räcker inte med att vi här avgör den i princip utan vi måste också se till att alla kongressmedlemmar efter sin hemkomst i rapporterna till sina organisationer och genom hela sin verksamhet säkerställer att beslutet genomförs.

Vi har redan uppnått en genomgripande attitydförändring bland de vacklande intellektuella. Igår talade vi om att legalisera de småborgerliga partierna, idag häktar vi mensjeviker och socialistrevolutionärer, men i dessa svängningar fullföljer vi ett alldeles bestämt system. Genom dessa svängningar löper en konsekvent och orubblig linje: *att avskilja kontrarevolutionen och utnyttja bourgeoisins kulturapparat.* Mensjevikerna är socialismens värsta fiender eftersom de höljer sig i en proletär täckmantel, men de utgör inget proletärt skikt. I detta skikt finns det endast ett obetydligt proletärt topplager, men självt består detta skikt av små intellektuella. Detta skikt håller på att gå över till oss. Vi skall ta hand om det helt och hållet som skikt. Varje gång de kommer till oss säger vi: ”Välkomna!” Vid var och en av dessa svängningar kommer en del av dem över till oss. Så var det med mensjevikerna och Novaja Zjizn-anhängarna och med socialistrevolutionärerna, och så kommer det att bli med alla dessa vacklande element som ännu länge kommer att gå i vägen för oss, gnälla och löpa över från det ena lägret till det andra – det kan man inte göra något åt. Men genom alla dessa svängningar kommer vi att kunna inlemma skikt av kulturintelligentsian i sovjetfunktionärernas led och avskilja de element som fortsätter att stödja vitgardisterna.

Nästa fråga som enligt ämnesfördelningen kommer på min lott är *frågan om byråkratismen och om de breda massornas indragande i sovjeternas arbete.* Vi har länge hört klagomål över byråkratismen, utan tvivel berättigade klagomål. I kampen mot byråkratismen har vi gjort vad ingen annan stat i världen gjort. Den apparat som var alltigenom byråkratisk, som var en borgerlig förtrycksapparat och förblir en sådan även i de friaste borgerliga republiker, den apparaten har vi gjort rent hus med. Ta exempelvis domstolarna. Där var uppgiften visserligen lättare, där behövde vi inte skapa en ny apparat eftersom vem som helst kan fungera som domare på basis av de arbetande klassernas revolutionära rättsmedvetande. Vi har ännu långt ifrån slutfört verket här, men i en hel rad områden har vi gjort domstolarna till vad de bör vara. Vi har skapat organ, i vilka inte endast män titan också kvinnor, det mest efterblivna och tröga element, utan undantag kan delta.

Tjänstemännen i de andra förvaltningsgrenarna är mera förbenade byråkrater. Där är uppgiften svårare. Vi kan inte klara oss utan denna apparat, varje förvaltningsgren skapar behov av en sådan apparat. Här får vi plikta för att Ryssland inte var tillräckligt utvecklat som kapitalistiskt land. För Tyskland blir det synbarligen lättare att komma tillrätta med denna sak, därför att dess byråkratiska apparat har genomgått en ordentlig skola. Där suger man väl musten ur folk men tvingar dem också att arbeta och inte bara sitta sönder kontorsstolarna, som det brukar vara i våra kanslier. Dessa gamla byråkratiska element körde vi bort, ruskade om dem och började sedan åter placera dem på nya poster. De tsaristiska byråkraterna började gå över till sovjetinstitutioner och där praktisera byråkratiska metoder, de började färga om sig till kommunister och skaffa sig medlemskort i RKP för att kunna göra karriär snabbare. De kördes på dörren men kryper alltså in genom fönstret. Här gör sig bristen på kultiverade krafter starkt gällande. Dessa byråkrater kan skingras, men det går inte att skola om dem med en gång. Här ställs vi framför allt inför uppgifter på organisationens, kulturens och fostrans område.

Att bekämpa byråkratismen över hela linjen, tills den fullständigt besegrats är möjligt först när hela befolkningen deltar i förvaltningen. I borgerliga republiker var detta inte bara omöjligt: *lagen själv hindrade det.* De bästa borgerliga republikerna, hur demokratiska de än må vara, har tusentals genom lag upprättade skrankor som hindrar de arbetade att delta i styrelsen. Vi har åstadkommit att dessa skrankor har avlägsnats i vårt land, men hittills har vi inte uppnått att de arbetande massorna skall kunna delta i förvaltningen, ty förutom lagen

finns också kulturnivån som inte kan underordnas någon lag. Denna låga kulturnivå gör att sovjeterna, som enligt sitt program skall vara organ för en styrelse *utövad av de arbetande*, i själva verket är organ för en styrelse *för de arbetande*, utövad av proletariatets avancerade skikt men inte av de arbetande massorna.

Här står vi inför en uppgift som inte kan lösas på annat sätt än genom långvarig skolning. För närvarande är denna uppgift oerhört svår för oss ty, som jag flera gånger haft tillfälle att påvisa, är det förvaltningsutövande arbetarskiktet utomordentligt, otroligt *tunt*. Vi måste få hjälp. Av alla tecken att döma håller en sådan reserv på att växa fram inom landet. Det råder inte det ringaste tvivel om att det finns en väldig kunskapstörst och att bildningsarbetet haft oerhörd framgång – för det mesta utanför skolan –, att bildningsarbetet bland de arbetande massorna har gjort mycket stora framsteg. Denna framgång kan inte inpassas i någon skolram, men den är kolossal. Alla tecken tyder på att vi inom en nära framtid kommer att få en väldig reserv, som skall avlösa de överansträngda representanterna för det tunna proletära skiktet. Men just nu är i varje fall vårt läge i det avseendet ytterst svårt. Byråkratin har besegrats. Utsugarna har avlägsnats. Men kulturnivån har inte höjts, och därför sitter byråkraterna kvar på sina gamla platser. Byråkratin kan trängas undan endast genom att proletariatet och bönderna organiseras i mycket större omfattning än hittills och samtidigt åtgärder verkligen vidtas för att dra in arbetarna i förvaltningen. Ni känner alla till dessa åtgärder inom ramen för varje folkkommissariat, och jag skall inte dröja vid dem.

Den sista punkt som jag har att beröra är *proletariatets ledande roll och berövandet av rösträtten.* Vår författning erkänner proletariatets företräde framför bönderna och tar ifrån utsugarna rösträtten. Det är detta som de rena demokraterna i Västeuropa mest av allt har angripit. Vi har svarat och svarar dem, att de har glömt marxismens viktigaste grundsatser, glömt att det i deras fall är fråga om borgerlig demokrati, medan vi har gått över till *proletär* demokrati. Det finns inte ett enda land i världen som har gjort ens en tiondel av vad sovjetrepubliken under de gångna månaderna har gjort för arbetarna och fattigbönderna i syfte att dra in dem i statsförvaltningen. Detta är den absoluta sanningen. Ingen skall kunna förneka att vi, för att upprätta en verklig demokrati och inte en demokrati på papperet, för att dra med arbetarna och bönderna, har gjort mer än som under århundraden uträttats eller kunnat uträttas i de bästa demokratiska republikerna. Detta har varit bestämmande för sovjeternas betydelse, tack vare detta har råden blivit en paroll för proletariatet i alla länder.

Men allt detta räddar oss ingalunda från att snava på massornas bristande kultur. Frågan om att frånta bourgeoisin rösträtten betraktar vi alls inte från absolut synpunkt, ty teoretiskt är det fullt antagbart att proletariatets diktatur kommer att undertrycka bourgeoisin överallt utan att dock beröva den rösträtten. Detta är teoretiskt fullt tänkbart, och vi framför inte heller vår författning som ett mönster för andra länder. Vi säger endast att den som tänker sig övergången till socialismen utan undertryckande av bourgeoisin inte är någon socialist. Men även om det är nödvändigt att undertrycka bourgeoisin som klass, så är det inte nödvändigt att beröva den rösträtt och jämställdhet. Vi vill ingen frihet för bourgeoisin, vi erkänner ingen jämlikhet mellan utsugare och utsugna, men i programmet behandlar vi denna fråga på det sättet, att åtgärder av sådant slag som olikställighet mellan arbetarna och bönderna ingalunda föreskrivs av författningen. De intogs i författningen *efter* det att de redan ingått i praktiken. Det var inte ens bolsjevikerna som utarbetade sovjetförfattningen, den utarbetades före bolsjevikrevolutionen av mensjevikerna och socialistrevolutionärerna till deras eget förfång. De utarbetade den i överensstämmelse med de av livet uppdragna riktlinjerna. Proletariatets organisering förlöpte mycket snabbare än böndernas, och detta gjorde arbetarna till revolutionens stöd och gav dem ett faktiskt företräde. Nästa uppgift blir att gradvis övergå från dessa företräden till deras utjämnande. Ingen drev ut bourgeoisin ur sovjeterna vara sig före eller efter Oktoberrevolutionen. *Bourgeoisin lämnade själv sovjeterna.*

Så förhåller det sig med bourgeoisins rösträtt. Vår uppgift är att bringa full klarhet i frågan. Vi ursäktar oss inte alls för vårt handlingssätt, vi räknar bara fullt exakt upp fakta sådana de är. Såsom vi påvisat nödgades vår författning ta in denna olikställighet, därför att kulturnivån är svag, därför att vår organisation är svag. Men vi gör inte detta till ett ideal – tvärtom, i programmet förpliktar sig partiet att systematiskt verka för att avskaffa denna olikställighet mellan det bättre organiserade proletariatet och bönderna. Denna olikställighet skall vi upphäva så snart det lyckas oss att höja kulturnivån. Då skall vi kunna undvara dylika inskränkningar. Redan nu, efter bara 17 månaders revolution, har dessa inskränkningar i praktiken ytterst ringa betydelse.

Detta, kamrater, är de viktigaste punkter som jag ansåg nödvändigt att dröja vid i den allmänna diskussionen om programmet, och den fortsatta behandlingen av frågorna överlämnar jag till diskussionen. (*Applåder*)

3. Rapport om arbetet på landsbygden den 23 mars

(Långvariga applåder) Kamrater, jag måste be om ursäkt för att jag inte kunnat närvara på alla sammanträden med det utskott som kongressen valde för att behandla frågan om arbetet på landsbygden. Min rapport kommer därför att kompletteras med tal av kamrater som deltagit i utskottets arbete ända från början. Utskottet har som avslutning på sitt arbete utarbetat teser som överlämnats till en kommission och som kommer att föreläggas er. Jag skulle vilja dröja vid den allmänna betydelsen av denna fråga sådan den framstod för oss efter utskottets arbete och sådan den enligt min mening nu framstår för hela partiet.

Kamrater, det är helt naturligt att vi under den proletära revolutionens utveckling måste skjuta i förgrunden än den ”ena och än den andra av samhällslivets mest komplicerade och viktiga Frågor. Det är alldeles naturligt att vid en omvälvning, som berör och måste beröra livets djupaste grundvalar och de bredaste befolkningsmassor, inget enda parti, ingen enda regering, oavsett hur nära den står massorna, är i stånd att *på en gång* omfatta alla sidor av livet. När vi nu måste sysselsätta oss med frågan om arbetet på landsbygden och härvid företrädesvis befatta oss med medelböndernas läge, så kan det inte vara något märkvärdigt och onormalt i detta med tanke på den proletära revolutionens utveckling i allmänhet. Den proletära revolutionen måste fullt naturligt börja med det grundläggande förhållandet mellan de två fientliga klasserna, proletariatet och bourgeoisin. Huvuduppgiften är att överföra makten till arbetarklassen, trygga dess diktatur, störta bourgeoisin och frånta den de ekonomiska källorna till dess makt, vilka förvisso utgör ett hinder för allt socialistiskt uppbyggnadsarbete överhuvudtaget. Förtrogna med marxismen som vi är, har ingen av oss någonsin tvivlat på den sanningen att det kapitalistiska samhällets ekonomiska struktur gör att antingen proletariatet eller bourgeoisin måste vara den utslagsgivande faktorn i detta samhälle. I dag ser vi många tidigare marxister – exempelvis från mensjeviklägret – som påstår att det under en period av avgörande kamp mellan proletariatet och bourgeoisin kan råda *demokrati i allmänhet.* Så säger mensjevikerna, som kommit till fullt samförstånd med socialistrevolutionärerna. Som om det inte vore bourgeoisin själv som skapar eller avskaffar demokratin beroende av vad som är fördelaktigast för den! Och i så fall kan det inte vara något tal om demokrati i allmänhet under en tid av skärpt kamp mellan bourgeoisin och proletariatet. Det återstår endast att förvåna sig över hur snabbt dessa marxister eller kvasimarxister – exempelvis våra mensjeviker – avslöjar sig själva och hur snabbt deras sanna natur, de småborgerliga demokraternas natur, träder i dagen.

Marx bekämpade hela sitt liv framför allt den småborgerliga demokratins och den borgerliga demokratismens illusioner. Marx hånade framför allt det tomma pratet om frihet och jämlikhet, när det tjänar som täckmantel för arbetarnas frihet att svälta ihjäl eller jämlikheten

mellan den, som säljer sin arbetskraft, och borgaren, som förment fritt och jämställt köper den förres arbete på den öppna marknaden osv. Detta har Marx klargjort i alla sina ekonomiska verk. Man kan säga att Marx' Kapitalet helt är ägnat åt att klarlägga sanningen, att *endast bourgeoisin och proletariatet är och kan vara det kapitalistiska samhällets huvudkrafter* – bourgeoisin som uppbyggaren av detta kapitalistiska samhälle, som dess ledare och drivkraft, och proletariatet som dess dödgrävare, som den enda kraft vilken är i stånd att träda i stället för bourgeoisin. Det finns knappast något enda kapitel i något av Marx' verk som inte behandlar denna fråga. Det kan sägas att all världens socialister i Andra internationalen otaliga gånger svor på och bedyrade för arbetarna, att de förstod denna sanning. Men när det kom till en verklig och dessutom avgörande kamp om makten mellan proletariatet och bourgeoisin, så fick vi se att våra mensjeviker och socialistrevolutionärer och likaså ledarna för de gamla socialistiska partierna överallt i världen glömde denna sanning och rent mekaniskt började upprepa kälkborgerliga fraser om demokrati i allmänhet.

Ibland försöker man hos oss ge dessa ord ett förment starkare eftertryck genom att säga ”demokratins diktatur”. Det är rent nonsens. Vi vet mycket väl från historien, att den demokratiska bourgeoisins diktatur inte betydde något annat än räfst med de upproriska arbetarna. Så har det varit alltsedan 1848 – i varje fall började det inte senare, och enskilda exempel kan man finna även tidigare. Historien visar oss att det just är under den borgerliga demokratin som den mest skärpta kampen mellan proletariatet och bourgeoisin utvecklar sig brett och fritt. Vi har haft tillfälle att förvissa oss om denna sanning i praktiken. Och medan sovjetregeringens åtgärder alltsedan oktober 1917 har utmärkt sig för fasthet i alla grundläggande frågor, så är det just därför att vi aldrig avvikit från denna sanning, aldrig glömt den. Det enda som kan fälla utslaget i kampen med bourgeoisin om herraväldet är diktatur utövad av en klass – proletariatet. Endast proletariatets diktatur kan besegra bourgeoisin. Endast proletariatet kan störta bourgeoisin. Endast proletariatet kan föra massorna till kamp mot bourgeoisin.

Av detta följer ingalunda – och det skulle vara ett mycket stort misstag att tänka så – att vi också vid det fortsatta uppbyggandet av kommunismen, då bourgeoisin redan störtats, då den politiska makten redan befinner sig i proletariatets händer – att vi också då skulle kunna undvara medelelementens, de mellanliggande elementens deltagande.

Det är naturligt att i början av revolutionen – den proletära revolutionen – koncentreras dess ledares hela uppmärksamhet på det viktigaste, det grundläggande: proletariatets herravälde och dess säkrande genom seger över bourgeoisin – säker-ställandet av att bourgeoisin inte skall kunna återvända till makten. Vi vet mycket väl att bourgeoisin fortfarande har fördelar, förbundna med dess rikedomar i andra länder eller bestående av penningmedel som den ibland innehar t o m hos oss. Vi vet mycket väl att det finns sociala element som har större erfarenhet än proletärerna och som hjälper bourgeoisin. Vi vet mycket väl att bourgeoisin inte har gett upp tanken på att återta makten och inte upphört med försöken att återupprätta sitt herravälde.

Men detta är inte på långt när allt. Bourgeoisin, som framför allt hyllar principen ”där jag har det bra, där är mitt fosterland”, och som alltid varit internationell när det gällt pengar – *bourgeoisin är i världsmåttstock alltjämt starkare än vi.* Dess herravälde undergrävs snabbt, den konfronteras med sådana fakta som den ungerska revolutionen – om vilken vi igår hade lyckan att meddela er och varom idag bekräftande underrättelser inlöper – och den börjar redan inse att dess välde håller på att vackla. Den har förlorat handlingsfriheten. Men om vi idag gör ett överslag över de materiella medlen i världsmåttstock, så kan vi inte annat än erkänna att bourgeoisin i materiellt avseende ännu är starkare än vi.

Det är därför som nio tiondelar av vår uppmärksamhet och vår praktiska verksamhet har varit och måste ha varit ägnade denna huvudfråga – bourgeoisins störtande, befästandet av proletariatets makt och undanröjandet av varje möjlighet för bourgeoisin att återta makten. Det är helt naturligt, följdriktigt och ofrånkomligt, och mycket har framgångsrikt uträttats i detta avseende.

Nu måste vi dock föra upp frågan om andra samhällsskikt på dagordningen. Vi måste – detta var vår samfällda slutsats i agrarutskottet, och vi är övertygade om att alla partiarbetare kommer att vara ense om det, eftersom vi endast sammanfattat resultaten av deras iakttagelser – vi måste föra upp *frågan om medelbönderna* i hela dess vid på dagordningen.

Naturligtvis kommer det att finnas personer som i stället för att tänka över vår revolutions förlopp, i stället för att reflektera över vilka uppgifter vi nu står inför – i stället för detta kommer att göra varje åtgärd av sovjetmakten till föremål för åtlöje och kverulans av samma slag som vi hör från herrar mensjeviker och högersocialistrevolutionärer. Det är folk som ännu inte förstått att de måste göra sitt val mellan oss och den borgerliga diktaturen. Vi har visat stort tålamod och även välvilja mot dessa personer. Vi skall, än en gång ge dem möjlighet att pröva vår välvilja, men inom en nära framtid kommer vi att sätta punkt för vårt tålamod och vår välvilja, och om de inte träffar sitt val skall vi på fullt allvar anmoda dem att ge sig iväg till Koltjak. (*Applåder*) Vi väntar oss ingen särskilt lysande intellektuell förmåga av dessa personer. (*Skratt*) Men man hade kunnat vänta att de, sedan de själva fått pröva på Koitjaks grymheter, borde inse att vi har rätt att fordra av dem att de skall välja mellan oss och Koltjak. Under de första månaderna efter Oktoberrevolutionen fanns det många naiva personer, som var dumma nog att tro att proletariatets diktatur var något övergående och tillfälligt, men idag borde även mensjevikerna och socialistrevolutionärerna förstå att det finns något lagbundet i den kamp som pågår till följd av hela den internationella bourgeoisins anstormning.

I verkligheten är det endast två krafter som uppstått: bourgeoisins diktatur och proletariatets diktatur. Den som inte lärt detta av Marx, som inte lärt detta av alla de stora socialisternas verk, han har inte begripit någonting av socialismen och aldrig varit socialist – utom till namnet. Vi ger dessa personer en kort betänketid och kräver att de skall göra sitt val. Jag har nämnt dem här därför att de nu säger eller kommer att säga: ”Bolsjevikerna har tagit upp frågan om medelbönderna, de vill ställa sig in hos dem.” Jag vet mycket väl att en argumentering av detta slag, och även mycket värre, gör sig bred i mensjevikpressen. Vi ignorerar den, vi tillmäter aldrig våra motståndares pladder någon betydelse. Personer som fortfarande är i stånd att löpa av och an mellan bourgeoisin och proletariatet kan prata vad de vill. Vi följer vår egen väg.

Vår väg bestäms framför allt genom en beräkning av klasskrafterna. I det kapitalistiska samhället utvecklar sig kampen mellan bourgeoisin och proletariatet. Så länge denna kamp ännu inte är avslutad kommer vår skärpta uppmärksamhet att vara koncentrerad på att föra den till slut. Den är ännu inte slutförd. I denna kamp har mycket redan utförts. Nu har den internationella bourgeoisin inte längre fria händer i sitt handlande. Det bästa beviset är den ungerska proletära revolutionens utbrott. Därför är det klart att vårt uppbyggnadsarbete på landsbygden redan har överskridit de ramar, då allt var underordnat huvudkravet – kampen om makten.

Denna uppbyggnad har genomgått två huvudfaser. I oktober 1917 tog vi makten *tillsammans med bönderna som helhet*. Det var en borgerlig revolution, eftersom klasskampen ännu inte hade utvecklats på landsbygden. Som jag redan sagt, började den verkliga proletära revolutionen på landsbygden först sommaren 1918. Hade vi inte förmått utlösa denna revolution skulle vårt arbete ha varit ofullständigt. Den första etappen gick ut på att ta makten

i städerna och upprätta den sovjetiska styrelseformen. Den andra etappen gick ut på något som är grundläggande för alla socialister och varförutan socialisterna inte är socialister, nämligen att avskilja de proletära och halvproletära elementen på landsbygden och sammansluta dem med stadsproletariatet för kamp mot landsbygdsbourgeoisin. Denna etapp är också i huvudsak slutförd. De organisationer som vi från början upprättade för detta ändamål, fattigbonde-kommittéerna, har blivit så stabila att vi ansett det möjligt att ersätta dem med regelrätt valda sovjeter, dvs omorganisera bysovjeterna på så sätt att de blir organ för klassherraväldet, organ för den proletära makten på landsbygden. Sådana åtgärder som lagen om socialistisk jord-reglering och om åtgärder för övergång till socialistiskt jordbruk – vilken för inte länge sedan antogs av centrala exekutivkommittén och vilken alla givetvis känner till – sammanfattar erfarenheterna från vår proletära revolutions synpunkt.

Det huvudsakliga, den proletära revolutionens första och viktigaste uppgift, har vi fullgjort. Just därför att vi fullgjort det har turen kommit till en mera komplicerad uppgift, nämligen *förhållandet till medelbönderna.* Den som tror att förturen för denna uppgift på något sätt innebär att vår statsmakts karaktär försvagas, att proletariatets diktatur försvagas, att det sker en låt vara partiell, en helt svag ändring av vår grundläggande politik, han är helt ur stånd att fatta proletariatets uppgifter, den kommunistiska omvälvningens uppgifter. Jag är övertygad om att det inte finns sådana personer i vårt parti. Jag har bara velat varna kamraterna för personer utanför arbetarpartiet som kommer att säga så – inte för att det skulle framgå av något slags livsåskådning utan helt enkelt i syfte att fördärva saken för oss och hjälpa vitgardisterna eller, enklare sagt, för att mot oss hetsa upp medelbonden som alltid har vacklat, inte kan låta bli att vackla och ännu rätt länge kommer att vackla. För att hetsa upp honom mot oss kommer de att säga: ”Se bara, de vill ställa sig in hos er! Era revolter har alltså gjort intryck på dem, de har alltså börjat tveka” osv, osv. Alla våra kamrater måste vara rustade mot en dylik agitation. Och jag är säker på att de kommer att vara rustade om vi nu uppnår att denna fråga behandlas från klasskampens synpunkt.

Det är alldeles klart att denna huvudfråga – *hur man exakt skall bestämma proletariatets förhållande till medelbönderna* – är ett mycket komplicerat men inte desto mindre trängande problem. Kamrater, för marxister erbjuder denna fråga ingen svårighet från den teoretiska synpunkt som det väldiga flertalet arbetare tillägnat sig. Jag kan t ex påminna om att Kautsky i sin bok om agrarfrågan, som skrevs när han ännu framlade Marx’ teori på ett riktigt sätt och ansågs vara en obestridlig auktoritet på detta område, att han i denna bok i samband med övergången från kapitalism till socialism säger att det socialistiska partiets uppgift är att *neutralisera bönderna*, dvs uppnå att bonden förblir neutral i kampen mellan proletariatet och bourgeoisin, att bonden inte skall kunna lämna bourgeoisin någon aktiv hjälp mot oss.

Under den mycket långa period som bourgeoisins välde varade stödde bönderna bourgeoisins makt och stod på dess sida. Det är förståeligt, om man betänker bourgeoisins ekonomiska styrka och de politiska medlen för dess välde. Vi kan inte räkna med att medelbonden omedelbart skall ställa sig på vår sida. Men om vi bedriver en riktig politik, kommer denna vacklan efter en tid att upphöra, och bonden blir i stånd att ställa sig på vår sida.

Redan Engels – som tillsammans med Marx lade grunden till den vetenskapliga marxismen, dvs den teori som vårt parti alltid och särskilt under revolutionen haft till rättesnöre – fastställde böndernas indelning i småbönder, medelbönder och storbönder, och denna indelning motsvarar än idag verkligheten i de allra flesta europeiska länder. Engels sade: ”Det blir kanske inte nödvändigt att överallt undertrycka ens storbönderna med våld.” Och att vi någonsin skulle kunna använda våld mod medelbonden (småbonden är vår vän), den tanken har aldrig inställt sig hos någon enda förnuftig socialist. Så sade Engels år 1894, ett år före sin död, då agrarfrågan blev aktuell. Denna synpunkt visar oss en sanning som ibland glöms bort men som vi alla är överens om i teorin. Vad godsägarna och kapitalisterna beträffar går vår

uppgift ut på fullständig expropriering. *Men vi tillåter inte något våld mot medelbönderna.* Inte ens ifråga om de rika bönderna säger vi lika bestämt som när det gäller bourgeoisin: absolut expropriering av de rika bönderna och kulakerna. Denna åtskillnad har genomförts i vårt program. Vi säger att de rika böndernas motstånd och deras kontrarevolutionära strävanden skall undertryckas. Detta är inte fullständig expropriering.

Den grundläggande skillnaden i vår inställning till bourgeoisin och till medelbönderna – fullständig expropriering av bourgeoisin och förbund med medelbönderna som inte utsuger andra – denna huvudlinje erkänns av alla i teorin. Men i praktiken följs inte denna linje konsekvent, ute i landet har man ännu inte lärt sig att följa den. När proletariatet efter att ha störtat bourgeoisin och befäst sin makt från olika håll tog itu med att bygga upp ett nytt samhälle, trädde frågan om medelbönderna i förgrunden. Ingen enda socialist i världen har förnekat, att den kommunistiska uppbyggnaden kommer att ske på olika sätt i länder med stordrift och i länder med småbruk. Det är den mest elementära abc-sanning. Av denna sanning framgår, att allteftersom vi närmar oss det kommunistiska uppbyggnadsarbetets uppgifter så måste vår huvuduppmärksamhet i viss mån koncentreras just på medelbönderna.

Mycket beror på hur vi kommer att bestämma vårt förhållande till medelbönderna. Teoretiskt är denna fråga avgjord, men vi vet mycket väl av egen erfarenhet att det är skillnad mellan att lösa en fråga teoretiskt och att omsätta denna lösning i praktiken. Vi ställs nu direkt inför denna skillnad, som var så betecknande för den stora franska revolutionen då det franska konventet inledde vittomfattande åtgärder men inte hade erforderligt stöd för att genomföra dem och inte ens visste, på vilken klass det måste stödja sig för att kunna genomföra en viss åtgärd.

Vi är oändligt lyckligare lottade. Tack vare ett helt sekels utveckling vet vi vilken klass vi stöder oss på. Men vi vet också att den praktiska erfarenhet som denna klass har är ytterligt bristfällig. Arbetarklassen och arbetarpartiet hade klart för sig den viktigaste uppgiften: att störta bourgeoisins makt och överföra makten till arbetarna. Men hur skulle detta göras? Alla minns vilka svårigheter vi hade att övervinna och hur många fel vi gjorde vid övergången från arbetarkontroll till arbetarförvaltning av industrin. Men detta var ju ändå ett arbete inom vår egen klass, inom den proletära miljö som vi alltid haft att göra med. Men nu gäller det att bestämma vårt förhållande till en ny klass, en klass som stadsarbetaren inte känner till. Vi måste fastställa vårt förhållande till en klass som saknar en bestämd och stabil position. Proletariatet är till sin massa för socialism, bourgeoisin är till sin massa mot socialism – det är lätt att fastställa förhållandet mellan dessa båda klasser. Men när vi kommer till ett sådant skikt som medelbönderna, visar det sig att *detta är en klass som vacklar.* Medelbonden är delvis egendomsägare, delvis arbetande. Han utsuger inte andra arbetande. Han har under årtionden med största möda hävdat sin ställning, han har fått pröva på godsägarnas och kapitalisternas utsugning, han har varit tvungen att fördra allt – och på samma gång är han egendomsägare. Därför erbjuder vårt förhållande till denna vacklande klass kolossala svårigheter. Stödda på vår mer än årslånga erfarenhet, vårt mer än halvårslånga proletära arbete på landsbygden och den omständigheten att en klassdifferentiering redan ägt rum där måste vi framför allt akta oss för överilad brådska, oskickligt teoretiserande och förmätenhet att betrakta det som vi håller på att utarbeta och som vi ännu inte slutfört som redan fullbordat. I den resolution, som den av utskottet valda kommissionen förelägger er och som en av de följande talarna kommer att läsa upp, skall ni finna en tillräcklig varning i detta avseende.

Från ekonomisk synpunkt är det klart att vi måste hjälpa medelbönderna. Teoretiskt sett råder det inget tvivel därom. Men till följd av våra sedvanor, vår kulturnivå och vår brist på kulturella och tekniska krafter som skulle kunna ställas till landsbygdens förfogande, och till följd av den hjälplöshet som vi ofta ådagalägger gentemot landsbygden tillgriper kamraterna

mycket ofta tvång och fördärvar hela saken. Senast igår gav en kamrat mig en broschyr med titeln Instruktioner och anvisningar för partiarbetet i Nizjnij Novgorod-guvernementet, utgiven av Rysslands kommunistiska partis (bolsjevikerna) kommitté i Nizjnij Novgorod. I denna broschyr läste jag till exempel på s 41: ”Hela bördan av dekretet om extraskatten måste läggas på bykulakerna, spekulanterna och *böndernas mellanelement i allmänhet.*” Där tycks de verkligen ha ”förstått” saken! Detta är antingen ett tryckfel, fast sådana tryckfel är otillåtliga! Eller är det ett hastverk, som visar hur farlig all brådska är i denna sak. Eller också – och det är värst av allt, ett antagande som jag inte vill göra om kamraterna i Nizjnij Novgorod – har de helt enkelt inte förstått saken. Mycket möjligt är det rätt och slätt en blunder.

I praktiken förekommer sådana fall som en kamrat i kommissionen berättade om. Han omringades av bönder, och var och en av dem frågade: ”Säg nu, är jag medelbonde eller inte? Jag har två hästar och en ko ... Jag har två kor och en häst” osv. Och denne agitator, som reser runt i distrikten, skulle nu ha en ofelbar termometer med vars hjälp han kunde säga om bonden ifråga är medelbonde eller inte. För att göra detta måste man känna till hela historien om denne bondes gård, hans förhållande till de högre och de lägre grupperna – och det kan vi inte veta exakt.

Här fordras mycken praktisk förmåga och kännedom om de lokala förhållandena. Det har vi ännu inte. Att medge detta är ingenting att skämmas för: vi måste öppet erkänna det. Vi har aldrig varit utopister och aldrig inbillat oss att vi kommer att bygga upp det kommunistiska samhället med de rena händerna hos rena kommunister som måste födas och fostras i ett rent kommunistiskt samhälle. Det är amsagor. Kommunismen måste vi bygga upp ur kapitalismens spillror, och det kan endast den klass göra som stålsatts i kampen mot kapitalismen. Proletariatet är, som ni utmärkt väl vet, inte fritt från det kapitalistiska samhällets brister och svagheter. Det kämpar för socialism, och samtidigt kämpar det mot sina egna brister. Proletariatets bästa och avancerade del förde under årtionden en förbittrad kamp i städerna och kunde under denna kamp tillägna sig all kultur i stads- och huvudstadslivet och har också i viss grad gjort detta. Ni vet att landsbygden även i framskridna länder var dömd till okunnighet. Naturligtvis kommer vi att höja landsbygdens kulturnivå, men det är ett arbete som tar många år i anspråk. Det är något som kamraterna överallt glömmer och som åskådligt framträder för oss i varje ord som yttras av personer från landsorten, inte av intellektuella här på platsen, inte av ämbetsmän – dem har vi lyssnat till en hel del – utan av personer som i praktiken iakttagit arbetet på landsbygden. Just dessa yttranden var särskilt värdefulla för oss i agrarutskottet. Jag är övertygad om att dessa yttranden blir särskilt värdefulla nu för hela partikongressen, därför att de inte är hämtade ur böcker, inte ur dekret utan ur livet självt.

Allt detta föranleder oss att arbeta för större klarhet i vårt förhållande till medelbönderna. Det är mycket svårt därför att *denna klarhet inte existerar i verkligheten*. Inte nog med att denna fråga är olöst, den är också *olöslig* ifall man inte vill lösa den *genast och på en gång*. Det finns personer som säger att man inte borde ha skrivit en sådan mängd dekret och som beskyller sovjetregeringen för att ha satt igång med att skriva dekret utan att veta hur de skulle genomföras. De märker i själva verket inte att de är på glid mot vitgardisterna. Om vi hade väntat att hela livet på landsbygden skulle ändras genom att vi skrev ett hundratal dekret, skulle vi ha varit kompletta idioter. Men om vi hade underlåtit att i dekreten utstaka vägen, skulle vi ha varit förrädare mot socialismen. Dessa dekret kunde inte genast och fullständigt genomföras i praktiken, men de spelade en stor roll för propagandan. Medan vi tidigare i propagandan begagnade oss av allmänna sanningar, *gör vi nu propaganda genom vårt arbete.* Det är också förkunnelse, men det är förkunnelse genom handling – dock inte i betydelsen av enstaka aktioner av några uppkomlingar, vilket vi hade mycket roligt åt på anarkisternas och den gamla socialismens tid. Vårt dekret är en appell, fast inte i samma anda som förr:

”Arbetare, res er och störta bourgeoisin!” Nej, det är en appell till massorna, en maning till praktisk handling. *Dekreten är instruktioner som manar till praktisk handling i massomfattning.* Det är det som är det viktiga. Låt vara att dessa dekret innehåller mycket obrukbart, mycket som inte kommer att förverkligas. Men de innehåller material för praktisk verksamhet, och dekretets uppgift är att lära ut praktiskt handlande till de hundratals, tusentals och miljoner människor som lyssnar till sovjetmaktens röst. Det är ett prov i praktisk verksamhet inom den socialistiska uppbyggnaden på landsbygden. En sådan syn på saken gör att vi kan utvinna utomordentligt mycket ur våra lagar, dekret och förordningar i deras totalitet. Vi kommer inte att betrakta dem som absoluta förordningar, vilka måste verkställas genast och till varje pris.

Vi måste undvika allt som i praktiken kan uppmuntra enskilda missbruk. Här och var har karriärister och äventyrare hakat sig fast vid oss, personer som kallar sig kommunister och som bedrar oss, som listat sig in hos oss därför att kommunisterna nu är vid makten, därför att hederligare element ur tjänstemannakåren vägrat att arbeta med oss på grund av sina föråldrade idéer, medan karriäristerna är renons på både idéer och hederskänsla. Dessa personer som endast strävar efter att vinna befordran begagnar sig av tvångsåtgärder på landsbygden och tror att det är bra. I verkligheten leder det dock ibland till att bönderna säger: ”Leve sovjetmakten, men *ned med kommunen*!” (dvs kommunismen). Sådana fall är inte uppdiktade utan hämtade ur det levande livet, ur meddelanden från kamrater på ort och ställe. Vi får inte glömma vilken oerhörd skada som allt slags brist på måttfullhet, allt slags jäktande och brådska åstadkommer.

Vi var tvungna att skynda på för att genom ett desperat språng till varje pris komma ur det imperialistiska kriget som fört oss till sammanbrottets rand, vi nödgades göra de mest förtvivlade ansträngningar för att krossa bourgeoisin och de krafter som hotade att krossa oss. Allt detta var nödvändigt, utan detta hade vi inte kunnat segra. Men om vi handlade på samma sätt mot medelbönderna, skulle det vara en sådan idioti, en sådan dårskap och till sådan skada för vår sak att endast provokatörer avsiktligt kunde arbeta på detta sätt. Uppgiften måste här ställas helt annorlunda. Här gäller det inte att bryta motståndet från uppenbara utsugare, att besegra och störta dem – en uppgift som vi tidigare ställde oss. Nej, i den mån som vi fullgjort denna huvuduppgift träder mera komplicerade uppgifter i förgrunden. Här kan man ingenting uträtta med tvång. *Tvångsåtgärder mot medelbönderna är högst skadliga.* De utgör ett talrikt, miljonomfattande skikt. Inte ens i Europa, där de ingenstädes nått en sådan styrka, där tekniken och kulturen, stadslivet och järnvägarna är oerhört utvecklade, där det vore lättast att tänka på sådant, inte ens där har någon av de mest revolutionära socialisterna föreslagit tvångsåtgärder mot medelbönderna.

När vi tog makten stödde vi oss på alla bönder som en helhet. Vid den tiden hade alla bönder samma uppgift: att bekämpa godsägarna. Men de har än idag kvar fördomen mot stordrift i jordbruket. Bonden tror att på ett storbruk skulle han bli dräng igen. Det är naturligtvis fel. Men hos bonden är föreställningen om storbruk förbunden med hat, med minnet av hur godsägarna förtryckte folket. Denna känsla sitter i, den har ännu inte dött bort.

Vi måste framför allt utgå från den sanningen att man här enligt sakens själva natur inte kan uppnå någonting med tvångsmetoder. Den ekonomiska uppgiften är här en helt annan.

Här finns inte det överskikt som kan skäras bort medan hela fundamentet, hela byggnaden lämnas kvar. Det överskikt som kapitalisterna utgjorde i städerna finns inte här. *Att här använda tvång vore att fördärva hela saken.* Vad som behövs är ett långvarigt fostringsarbete. Vi måste ge bonden, som inte bara hos oss utan överallt i världen är en praktisk man och en realist, konkreta exempel som bevisar att ”kommunen” är det bästa som finns. Naturligtvis är det till ingen nytta om jäktiga personer från staden flaxar ut på landsbygden, dyker upp där,

pratar lite hit och dit, sätter igång några intellektuella och ibland icke-intellektuella tvister och ger sig iväg, sedan de kommit i gruff med alla. Sådant händer. I stället för att vinna respekt ådrar de sig löje, och det absolut välförtjänt.

Till denna fråga bör sägas att vi uppmuntrar kommunerna, men de måste vara så organiserade *att de vinner bondens förtroende.* Till dess är vi böndernas elever och inte deras lärare. Det finns inget dummare än när personer som inte känner till jordbruket och dess säregenheter, personer som hastat iväg ut på landet bara för att de hört talas om nyttan av sambruk, tröttnat på stadslivet och vill arbeta på landet – än när sådana personer betraktar sig som böndernas lärare i allt. *Det finns inget dummare än blotta tanken på att använda tvång i de ekonomiska förhållandena till medelbonden.*

Uppgiften här går inte ut på att expropriera medelbonden utan på att ta hänsyn till bondens säregna levnadsförhållanden, att av bonden lära sig metoderna för övergången till ett bättre system och inte *understå sig att kommendera!* Det är den regel som vi har ställt oss. (*Allmänna applåder*) Det är den regel som vi bemödat oss om att framlägga i vårt resolutionsförslag, ty i detta avseende, kamrater, har vi verkligen syndat en hel del. Det är ingen skam alls att erkänna det. Vi har ingen erfarenhet. Själva kampen mot utsugarna förde vi på grund av erfarenhet. När man ibland klandrat oss för den kan vi säga: ”Herrar kapitalister, det är ert eget fel. Hade ni inte bjudit ett så rasande, meningslöst, fräckt och desperat motstånd, hade ni inte slutit förbund med världsbourgeoisin, så skulle omvälvningen ha antagit fredligare former.” När vi nu har slagit tillbaka den ursinniga anstormningen från alla håll kan vi övergå till andra metoder, ty vi handlar inte som ett kotteri utan som parti som leder miljoner. Miljonerna kan inte genast förstå en kursändring, och därför händer det rätt ofta att slag som är avsedda för kulakerna träffar medelbönderna. Detta är inte förvånande. Man måste bara förstå att detta beror på historiska, numera föråldrade förhållanden, och att de nya förhållandena och de nya uppgifterna beträffande denna klass kräver ett nytt sinnelag.

Våra dekret ont bondehushållningen är i huvudsak riktiga. Vi har ingen anledning att frångå eller ångra något enda av dem. Men även om dekreten är riktiga, så är det *felaktigt att tvinga dem på bonden med våld*. Något sådant sägs inte i ett enda dekret. De är riktiga som vägvisare, som uppmaning till praktiska åtgärder. När vi säger att sambruk skall uppmuntras, så ger vi direktiv som måste prövas många gånger för att man skall finna den slutgiltiga *formen* för att genomföra dem. Eftersom det sagts att vi måste eftersträva böndernas frivilliga samtycke, så betyder det att vi måste övertyga bönderna och det genom praktiska handlingar. Med ord kommer de inte att låta sig övertygas, och det gör de alldeles rätt i. Det vore illa om de lät sig övertygas bara genom att läsa dekret och agitationsflygblad. Om det vore möjligt att omdana det ekonomiska livet på detta sätt, så vore hela denna omdaning inte värd ett ruttet lingon. Först måste det bevisas att en sådan sammanslutning är bättre, sammansluta människorna på ett sådant sätt att de verkligen går samman och inte kommer i delo med varandra – bevisa att detta är fördelaktigt. Så ställer bonden frågan, och så ställer våra dekret den. Om vi hittills inte kunnat uppnå det, så är det ingenting att skämmas för och vi bör erkänna det öppet.

Hittills har vi endast löst den för varje socialistisk omvälvning grundläggande uppgiften – att besegra bourgeoisin. Denna uppgift har vi i huvudsak löst, fast vi nu står inför ett fruktansvärt svårt halvår då imperialisterna världen över gör ett sista försök att krossa oss. Vi kan nu utan den minsta överdrift säga, att *de själva insett att efter detta halvår kommer deras sak att vara absolut hopplös*. Antingen kommer de att utnyttja vårt utmattade tillstånd nu och besegra ett land, eller också skall vi utgå som segrare inte endast vad vårt land beträffar. Under detta halvår, då livsmedelskrisen och transportkrisen sammanfallit och de imperialistiska stormakterna söker gå till offensiv mot oss på flera fronter, är vårt läge ytterligt svårt. Men

detta är det sista svåra halvåret. Vi måste fortfarande spänna alla krafter i kampen mot den yttre fienden som angriper oss.

Men när vi talar om uppgifterna för arbetet på landsbygden måste vi, trots alla svårigheter och trots att all vår erfarenhet är inriktad på den omedelbara uppgiften att undertrycka utsugarna, en gång för alla hålla i minnet att uppgifterna på landsbygden vad medelbönderna beträffar är helt annorlunda.

Alla medvetna arbetare – från Petrograd, Ivanovo-Voznesensk eller Moskva – som varit på landet har för oss anfört exempel på hur en hel rad till synes irreparabla missförstånd, en hel rad till synes högst allvarliga konflikter undanröjdes eller mildrades genom att intelligenta arbetare tog till orda. De talade inte bokspråk utan ett språk som bönderna förstod, inte som befälhavare vilka tar sig friheten att ge order fast de inte känner till livet på landet, utan som kamrater vilka klargör läget och appellerar till deras känslor som arbetande gentemot utsugarna. Och tack vare ett sådant kamratligt klargörande uppnådde de vad hundratals andra, vilka uppträtt som befälhavare och överordnade, inte kunde uppnå.

Just denna anda är det som genomsyrar hela den resolution som vi nu förelägger er.

Jag har i min korta rapport försökt dröja vid den principiella sidan, vid denna resolutions allmänna politiska betydelse. Jag har försökt bevisa – och jag skulle vilja tro att jag lyckats med det – att vi med tanke på hela revolutionens intressen inte företar någon vändning, inte ändrar vår linje. Vitgardisterna och deras anhang skriar eller kommer att skria om att vi gör det. Det får de gärna göra. Det rör oss inte. Vi går vidare i våra uppgifter med största konsekvens. Vi måste flytta över vår uppmärksamhet från uppgiften att undertrycka bourgeoisin till uppgiften att förbättra medelböndernas liv. Vi måste leva i fred med dem. I det kommunistiska samhället kommer medelbönderna att stå på vår sida först när vi underlättat och förbättrat deras ekonomiska levnadsförhållanden. Om vi i morgon kunde leverera 100 000 förstklassiga traktorer, förse dem med bensin och skaffa fram förare (ni vet mycket väl att detta än så länge är en fantasi), så skulle medelbonden säga: ”Jag är för kommunen” (dvs för kommunismen). Men för att kunna göra detta måste vi först besegra den internationella bourgeoisin och tvinga den att ge oss dessa traktorer, eller också måste vi öka vår produktion så att vi själva kan leverera dem. Det är den enda riktiga frågeställningen.

Bonden behöver stadens industri, utan den kan han inte leva, och den befinner sig i våra händer. Om vi tar itu med saken på rätt sätt kommer bonden att bli oss tacksam för att vi ger honom dessa produkter, dessa redskap, denna kultur från staden. Han kommer att få dem inte av utsugare, inte av godsägare, utan av kamrater, arbetande människor liksom han själv, vilka han skattar mycket högt men på ett praktiskt sätt, uppskattar dem endast för den faktiska hjälp de ger honom och – med full rätt – avvisar kommenderande och ”order” uppifrån.

Först bör man hjälpa och sedan söka vinna förtroende. Om denna sak sköts på rätt sätt, om varje åtgärd som vidtas av alla våra grupper i ujezderna, i volosten, i livsmedelsavdelningarna och i varje annan organisation sker på rätt sätt, om varje åtgärd från vår sida noggrant prövas från denna synpunkt, så kommer vi att vinna bondens förtroende, och först då kan vi gå vidare. Nu måste vi bistå honom med råd och dåd. Det skall inte vara order från en överordnad utan råd av en kamrat. Då kommer bonden att vara helt på vår sida.

Detta är innehållet i vår resolution, kamrater, och det är vad som enligt min mening bör bli kongressens beslut. Om vi godkänner denna linje, om den blir bestämmande för våra partiorganisationers hela arbete kommer vi också att gå i land med den andra stora uppgiften som vi står inför.

Hur bourgeoisin skall störtas, hur den skall undertryckas – det har vi lärt oss och det är vi stolta över. Men hur förhållandet till medelböndernas miljoner skall regleras, på vilket sätt

deras förtroende skall vinnas – det har vi ännu inte lärt oss och det måste vi öppet erkänna. Men vi har förstått uppgiften, vi har ställt den och vi säger med full tillförsikt, med full kännedom och full beslutsamhet: vi skall gå i land med denna uppgift och då kommer socialismen att bli absolut oövervinnlig. (*Långvariga applåder*)

4. Resolution om förhållandet till medelbönderna

Baserande sig på det partiprogram som antogs den 22 mars 1919 och helt stödjande den lag som redan utfärdats av sovjetregeringen om socialistisk lösning av jordfrågan och åtgärder för övergång till socialistiskt jordbruk anser 8:e partikongressen såvitt det rör arbetet på landsbygden att det för närvarande är särskilt viktigt att striktare hålla sig till partilinjen i förhållande till medelbönderna i avsikt att ådagalägga en hänsynsfullare inställning till deras behov, att göra slut på godtycket från de lokala myndigheternas sida och sträva efter att nå samförstånd med dem.

1. Att blanda ihop medelbönderna och kulakerna och att till medelbönderna i en eller annan grad utsträcka mot kulakerna riktade åtgärder innebär att på det grövsta sätt överträda inte bara sovjetmaktens alla dekret och hela dess politik utan också kommunismens alla grundprinciper, enligt vilka överenskommelse mellan proletariatet och medelbönderna är en av betingelserna för en smärtfri övergång till avskaffandet av all utsugning under den period då proletariatet beslutsamt kämpar för att störta bourgeoisin.

2. Medelbönderna, som har jämförelsevis starka ekonomiska rötter, kommer – på grund av jordbrukstekniken efterblivenhet i jämförelse med industritekniken till och med i avancerade kapitalistiska länder, för att inte tala om Ryssland – att fortsätta att existera under en ganska lång tid efter det att den proletära revolutionen börjat. Sovjetfunktionärernas taktik på landsbygden måste därför, liksom partiarbetarnas, vara beräknad för en lång period av samarbete med medelbönderna.

3. Partiet måste till varje pris försäkra sig om att alla sovjetfunktionärer på landsbygden har en klar och fast uppfattning om den vetenskapliga socialismens helt fastställda sanning att medelbönderna inte är utsugare, eftersom de inte profiterar på andras arbete. En sådan klass av småproducenter kan inte förlora på socialismen, utan den kommer tvärtom i mycket hög grad att vinna på att man kastat av sig kapitalets ok, vilket utsuger den på tusen sätt även i den mest demokratiska republik.

Sovjetmaktens helt riktiga politik på landsbygden säkerställer således förbund och överenskommelse mellan det segrande proletariatet och medelbönderna.

4. Vid uppmuntrandet av alla slags kooperativ såväl som jordbrukskommuner av medelbönder får sovjetmaktens representanter inte tillåta det minsta tvång vid deras bildande. Blott de sammanslutningar är värdefulla, vilka bildats av bönderna själva på deras eget initiativ och vilkas fördelar prövats av dem i praktiken. Alltför stor brådska i denna sak är skadlig, eftersom den bara kan stärka medelböndernas fördomar mot nyheter.

Representanter för sovjetmakten som tillåter sig att bruka inte bara direkt utan också indirekt tvång för att ansluta bönder till kommuner måste strängt ställas till ansvar och avlägsnas från arbete på landsbygden.

5. Alla godtyckliga rekvisitioner, dvs sådana som inte överens, stämmer med de exakta bestämmelserna i lagar som utfärdats av den centrala myndigheten, måste bestraffas hårt. Kongressen yrkar på att jordbruksfolkkommissariatets, inrikesfolkkommissariatets och allryska centrala exekutivkommitténs kontroll på detta område förstärks.

6. Nuvarande extrema ekonomiska kaos som framkallats i all världens länder av det fyraåriga imperialistiska kriget för kapitalisternas roffarintressen, och som blivit särskilt akut i Ryssland, försätter medelbönderna i en svår situation.

Med beaktande av allt detta kräver sovjetregeringens lag om krisskatten, till skillnad från alla lagar som utfärdats av alla, borgerliga regeringar i världen, att skattebördan helt läggs på kulakerna, på det obetydliga antal utsugande bönder som särskilt berikat sig på kriget. Medelbönderna måste beskattas mycket milt, så att den uttaxerade summan är helt anpassad efter deras förmåga och inte betungande för dem.

Partiet kräver i varje fall mildhet mot medelbönderna vid uppbörden av krisskatten, även om detta skulle minska den totala skattesumman.

7. Den socialistiska staten måste ge största möjliga hjälp till bönderna, huvudsakligen genom att förse medelbönderna med stadsindustriernas produkter och i synnerhet förbättrade jordbruksredskap, utsäde och olika material för att höja produktiviteten inom jordbruket och för att trygga en förbättring av böndernas arbets- och levnadsförhållanden.

Om det nuvarande ekonomiska kaoset gör det omöjligt att genomföra dessa åtgärder omedelbart och i full utsträckning, så är det de lokala sovjetmyndigheternas plikt att söka efter alla erforderliga vägar att ge fattig- och medelbönderna all slags reell hjälp för att stödja dem i nuvarande svåra situation. Partiet finner det nödvändigt att upprätta en stor statlig fond för detta ändamål.

8. I synnerhet måste ansträngningar göras för att den lag, som utfärdats av sovjetregeringen och som kräver att statsjordbruken, jordbrukskommunerna och alla andra liknande sammanslutningar lämnar omedelbar och allsidig hjälp till medelbönderna i sitt grannskap, blir verklig och fullständigt effektiv. Endast på basis av sådan faktisk hjälp är det möjligt att nå överenskommelser med medelbönderna. Bara på så sätt kan och måste deras förtroende vinnas.

Kongressen riktar alla partiarbetares uppmärksamhet på nödvändigheten av att omedelbart effektuera alla krav som framförts i partiprogrammets agrara del, nämligen:

a) reglering av böndernas utnyttjande av jorden (eliminering av splittrade ägor, tegskiftet etc), b) böndernas försörjning med förbättrade utsäden och konstgödningsämnen, c) förbättring av böndernas boskapsraser, d) spridning av lantbruksvetenskaplig kunskap, e) lantbruksvetenskaplig hjälp till bönderna, f) reparation av böndernas jordbruksinventarier vid reparationsverkstäder tillhörande sovjeterna, g) organisering av både centra som hyr ut redskap och experimentstationer, mönsterjordbruk etc, h) förbättring av böndernas jord.

9. För att höja jordbruksproduktionen, i synnerhet för att bearbeta jordbruksprodukterna, förbättra böndernas jord, bistå hantverksindustrierna osv måste böndernas kooperativa sammanslutningar få omfattande hjälp av staten, både finansiell och organisatorisk.

10. Kongressen erinrar om att varken i partiets resolutioner eller i sovjetmaktens dekret har det någonsin förekommit avvikelser från linjen på överenskommelse med medelbönderna. I den synnerligen viktiga frågan om sovjetmaktens organisation på landsbygden, t ex då fattigbondekommittéerna bildades, publicerades en rundskrivelse undertecknad av ordföranden i folkkommissariernas råd och livsmedelsfolkkommissarien, vilken påvisade behovet av att representanter för medelbönderna intogs i dessa kommittéer. När fattigbondekommittéerna upplöstes, påpekade allryska sovjetkongressen ånyo nödvändigheten av att ta in representanter för medelbönderna i volostsovjeterna. Arbetar- och bonderegeringens och kommunistiska partiets politik måste också i framtiden låta sig ledas i denna anda av

överenskommelse mellan proletariatet och fattigbönderna å ena sidan och medelbönderna å den andra.

Publicerat den 20, 21, 22, 25, 27, 28 mars, den 1 och 2 april 1919 i nr 60, 62, 64, 70 och 71 av *Pravda* och nr 60, 61, 62, 66, 67 och 70 av *Izvestija VTsIK*

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 38, s 131-150. 151-173, 187-205, 207-210